

TÕRVA JK LÕPETAS VÄLISHOOAJA ILUSATES TOONIDES

Egon Ilisson

Jalgpall on maailma kõige populaarsem spordiala ning harrastajaid on kõikjal üle planeedi. Nii on ka Tõrva JK kohaliku spordimaastiku üks edumeelsemaid klubisid, kes üritab iga aasta samm- sammult areneda nii sportlikelt oskustelt kui ka treeningkvaliteedilt.

Tõrva JK esindusvõistkond oli tänavu tagasi Eesti meistrivõistluste III liigas ja väga arvestatav vastane kõikidele. III liiga lõunatsoonis jäadi küll tabelis 13 punktiga kümnendale kohale, aga võita suudeti kolm kohtumist ning neljal korral lahkuti platsilt sõbraliku viigiga. Kokku käis Tõrva esindusmeeskonna kodumänge Soe staadionil vaatamas 299 jalgpallisõpra.

Järgmisel aastal jätkab Tõrva JK kõigi eelduste kohaselt veelgi tugevama koosseisuga III liigas. Samas Tõrva JK esindusmeeskond siiski päris ilma tiitliteta hooaega ei lõpetanud ning neid kogunes turniirivõitude näol tänavu omajagu - Valgamaa meister, Otepää lahtised MV võitja, Tõrva-Helme Cup (saalijalgpalli) meister, Tõrva rannajalgpalli meister jne. Lisaks sellele on esindusvõistkond saavutanud ka mitmeid olulisi medalikohti erinevatelt turniiridelt, näiteks Läti Valka meistri-võistluste sarja III koht.

Klubi kasvab

Aga et esindusmeeskonnal oleks ka tulevikumaterjali, siis on vaja noori ambitsioonikaid vutitalente, kes ennast õige pea nendega koos proovile panevad. Treeningutel osalejate arv on kasvanud juba tublisti üle 100

lapse ja noore ning Tõrva JK avab võimalusel tulevikus ka uusi jalgpalligruppe. Praegusel hetkel treenivad ja võistlevad aktiivselt Tõrva jalgpalliklubis seitse erinevat (vanuse) gruppi: lasteade, U8, U10, U12, U14, esindusvõistkond koos U18 noortega ja äsjaloodud tüdrukute grupp.

Tõrva JK ühe eestvedaja Alois Tapferi sõnul võivad gruppidesse liituda lapsed igal ajal, mitte ainult siis kui tehakse vastavaid üleskutsesid. „Kõikide vanusegruppide treenerid teevad oma tööd suure kirega ja ootavad alati treeningutele uusi lapsi ja noori ning on valmis neid juhendama kõige elementaarsematel oskustel alates.”

Klubi peamiseks eesmärgiks ongi laste arendamine ja turvalise ning sõbraliku keskkonna loomine. „Ja kui on hea punkt kokku saanud, siis tulevad ka tulemused. Kõikide vanusegruppidega on saavutatud palju medalikohti erinevatelt turniiridelt ja võistlustelt,” sõnab Tapfer. Tulemuste ja võitudega saab end kursis hoida Tõrva JK sotsiaalmeedia kanalitel.

Tõrva JK 10

Aga lisaks trennile osatakse ka tähistada klubi jaoks olulisi sündmusi ning seekord on põhjust rõõmu tunda esimesest ümmargusest juubelist. 25. novembril toimub

Pealekasvu üle Tõrva JK kurta ei saa ning andekaid noormängijaid on igas vanuseklassis. Foto: Erakogu

hooaja kokkuvõtlik üritus ning tähtpäeva tähistamine pubis Juudas. „Igal ühisüritusel üritame meie kohalike jalgpalluritega koos õhtut veetma tuua ka mõne Eesti tähtmängija. Kui kevadel toimunud tänuüritusel osales jalgpallilegend Joel Lindpere, siis sel korral kohtub meie jalgpalluritega endine Eesti koondise mängija Raio Piiroja,” räägib Tapfer välja selle, kes suurtest nimedest seekord platsis on. Eesti koondise eest mängis Piiroja aastatel 1998 - 2015 kokku 114 mängu ja lõi kaheksa väravat. Ennastalgava mängustiiliga keskkaitaja on Eesti jalgpalliajaloo justkui võitlusliku mängija võrdkujuks saanud.

„Ürituse eesmärgiks on liita ja tekitada veelgi soojemaid suhteid klubi mängijate vahel. Kui muidu saavad sportlased kõik koos kokku enamasti vaid treeningväljakutel, siis selline üritus on suurepärane võimalus üheskoos vabas vormis aja veetmiseks,” toob välja Tapfer ka selle, et ka platsiväline tegevus on väga oluline. Sellisel üritusel on võimalus kõikidel erinevatel vanusegruppidel koos aega veeta ja üksteisega tutvuda. „Üritus viib kokku kogu jalgpallipere ja annab võimaluse lastel suhelda ka meie esindusvõistkonna mängijate ja treeneritega, kellega igapäevaselt kokku ei puutu,” toob välja Tapfer plusse. Ürituse käigus mängitakse

erinevaid jalgpallialaseid mängu, tunnustatakse mängijaid tubli hooaja eest ning jagatakse parimatele auhindu.

Jalgpall sobib tüdrukutele suurepäraselt

Nagu mainitud, siis on nüüdsest ka tüdrukute treeningud juba täies hoos. Esimene treening toimus 1. novembril ja sellest võttis osa juba üle kümne tütarlapse. „Praegusel hetkel on osalejate arv kasvavas trendis ja veel ei ole hilja treeningutega liituda. Tegemist on algajate grupiga ja varasem jalgpallialane kogemus ei ole üldse vajalik,” kutsus Tapfer tüdrukuid spordisaali.

Tapferi sõnul on treeningud väga huvitavad ja kvaliteetsed ning treeningkeskkond on väga sõbralik. „Praegune trenniskond on väga motiveeritud ja trenni tehakse suure isuga. Usume, et Tõrva tüdrukute jalgpall on taas talveunest ärkanud ja neid ootab ees suur tulevik,” räägib Tapfer,

et jalgpall on suurepärane võimalus tüdrukutel üheskoos vaba aja veetmiseks ja trenni tegemiseks. Treeningud toimuvad Tõrva Gümnaasiumi spordisaalis esmaspäeviti ja kolmapäeviti algusega kell 17.

Korraldatakse võistlusi

Tõrva JK korraldab üha rohkem spordi- ja ühisüritusi. Sel aasta korraldas klubi neli võistlusturniiri täiskasvanutele ja lastele: Valgamaa MV, Tõrva valla MV (jalgpall, rannajalgpall, saalijalgpall). Lisaks erinevatele turniiridele korraldati sel aastal ühisüritus Elva Gege Restos ja nagu mainitud, siis kohapeal on hooaja lõpetamine pubis Juudas. Lisaks veel Premium liiga võistluste mängude ühisvaatamised

Lisaks kõigele on klubil plaani järgmisel aastal korraldada noortel võistlusreis Gruusiasse, kus osaletakse kohalikel rahvusvaheliste turniiridel ning kindlasti noortelühine treeninglaager suvel.

Koostöö Tallinna Kaleviga

Tõrva JK on loonud väga head koostöösidemed Tallinna Kalevi jalgpalliklubiga, et pakkuda meie noortele tulevikus võimalust liituda Eestis esimese ja ainsa jalgpalliakadeemiaga. Sellega seoses on käinud juba ka Kalevi klubi treenerid ja noortetöö juhid siin näidistreeninguid andmas ning noortele jalgpalliusku süstimas. Samuti on arutatud klubide edaspidiseid koostööplaanid.

EGON ILISSON

Kas ülemus teenib palga välja?

Enne ettevõtlusega alustamist olin erinevatel palgatöödel, mille puhul oli palk varieeruv skaalal „teen seda vaat et oma lõbuks“ kuni „väga motiveerivani“ välja. Teenida 25-aastaselt pea 20 000 krooni ehk 150% Eesti keskmisest tundub esmalt üsna vinge, aga igavate reklaamtekstide päevast päeva kirjutamise puhul ei tee ka palgapäev eriti tuju rõõmsamaks. Vahel on töö olemus lihtsalt selline, et ainult palk hoiab sind kinni ja sedagi noore inimese puhul mitte liiga kauaks. 9000kroonise palgaga kirjutada ajakirjadele põnevaid lugusid tekitas palju enam positiivseid emotsioone. Seda enam on väga kahju neist tublidest eestlastest, kellel nende töö ei pane silma särama ja ammugi ei tee seda palgapäev. Aga, ükskõik, kui väga me ka ei soovi seda muuta, on ebaõiglaselt kõrgeid ja häbiväärselt madalaid palku ühiskonnas alati olnud ja jääbki olema.

Palga ja töö õiglase suhte puhul on mul endalgi mõnel korral tulnud tööandjatele öelda, et mõni töökohustus pole päris minu palgatase. Ühest küljest oli näiteks väga põnev olla suure päevalehe osakonnajuhtidega ühise laua taga koosolekutel, kui su ülemus on sind sinna ennast asendama palunud. Tunned ennast ikka veidi tähtsamana, kui sa halli klaviatuuriklõbistajana oled. Teisalt oli jälle mõnda ülemuse tööülesannet täites tõsine küsimus, kas just mina peaks seda tegema, mitte ta ise.

Peamine argument ongi just selles, et juhid saavad peaaegu alati kõrgemat palka kui alluvad. Seepärast ongi juhtide palganumbrisse sisse kirjutatud paar väga olulist asja: vastutus, kiire reageerimine, enda ja alluvate heaolu ning nende töö eest seismine jne. Võtame või näiteks pommiähvardused Eesti koolidele, kus üle vabariigi pidid sajad direktorid tegema otsuse ning reageerima. Kuigi enamik neist oli veendunud, et tegu on alusetu ähvardusega, oli ikkagi nende õlul otsustada sadade ja tuhandete laste ja õpetajate eest. Oli neid, kes jätsid lapsed tundidesse, oli neid, kes evakueerusid majadest. Vana pokkerimängijate tarkus ütleb, et „odavam on uskuda“ ehk kunagi ei saa olla täielikult kindel, et tegu on blufiga. Samas, kui neid ähvardusi tuleks üle päeva, mis saaks siis? Kas iga kord tuleks otsustada uuesti ja vajadusel majad tühjaks kupatada või millalgi otsustab ministerium, valitsus või politsei direktorite eest? Ja kui me lõpetaksimegi ähvardustele reageerimise ja keegi hullumeelne viib kasvõi ühe neist siiski täide? Sellise olukordade puhul tuleb muidugi mängu ka lojaalsus juhi otsuste vastu. Aga kui näiteks mõni õpetaja tunneb ikkagi ennast häirituna ja soovib iga ähvarduse ajal majast lahkuda, siis kas see on juhi otsusele vastu astumine? Mis annab üldse juhile õiguse otsustada kellegi teise eest? Neid küsimusi ja arvamusi on nii palju ja enamikesse neist on sisse kirjutatud inimlik konflikt.

Ja juhtidel ongi neid olukordi igapäevaselt, kus nad peavad mõne juhtimisotsuse tegema. Otsuse, mis ei pruugi kõigile meeldida, otsuse, mis võib ka õõnestada nende endi autoriteeti. Kui tegu on keeruliste ja ebameeldivate otsustega, siis ei taha keegi juhtide kingades olla. Me näeme pahatihti erinevaid rumalaid tööõnnetusi või kasvõi tööpraaki, mille puhul on just juht see, kes paneb oma pea panti, et seda lahendada. Sellel hetkel, kui pahandus juhtub, on tihtipeale kõik peale juhi puu otsas. Ja hea on, kui ka juht sinna pole roninud, vaid on kahe jalaga maa peal ning võtab juhile omase vastutuse, lahendab olukordi. Kui ta peaks ebamugavaid olukordi kellegi teise süüks või mureks ajama, siis järelikult ei ole ta päris see juht, kes oma palga ausalt välja teenib.

Seetõttu tasub mõelda kollektiivisiseselt sellele, et äkki pealiku palganumber ei olegi nii ihaldusväärne ja tegelikult on ametiredelil veidi madalamal töötada päris hea ja stressivaba. Mis sest, et palganumbreid võrreldes tekib väike kadeduseuss sisse. Seda muidugi siis, kui kõik täidavad ülesandeid, mis on nende palgatasemel. Samas, kui juht annab alluvatele liiga palju otsustusõigust ja vastutust, siis peaksime küsima endalt (ja ka juhilt), et äkki hoopis meie peaksime tema palgast ampsu endale saama? Õiglaseid palku ja... armastage!

LAHTI MUUKIDES KAEVUVEE REOSTUMISE MÜSTEERIUMIT

Kersti Türk, Kliimaministeriumi veeosakonna nõunik

Ikka ja jälle võib lugeda meediaväljaannetest inimeste kurtmisi vee kvaliteedi pärast. Kõrvalt vaatab aga vastu käest lastud ja korrast ära kaev...

nimesed ei teadvusta tihti, et oma kaevu korrasoleku eest ei vastuta keegi muu kui omanik ise. Näiteks on üheks väga levinud probleemiks liiga madalad kaevurakked, lisaks asuvad salvkaevud ka liiga madalates kohtades, andes nii pinna- ja liigveele vaba pääsu kaevu. Majapidamiste puur- ja salvkaevud saavadki oma vee just maapinnalähedastest põhjaveekihtidest, mis on inimtegevusest kõige rohkem mõjutatud.

Kuidas saada salvkaevust kvaliteetset joogivett?

- Salvkaevu konstruktsioon peab olema selline, et see kaitseks põhjaveest reostuse eest. Kaevurakked peavad ulatuma vähemalt 70 cm kõrgusele maapinnast.
- Kaev tuleb katta kaanega, et takistada sademevee, kõrvaliste esemete ja elusolendite kaevu sattumist. Luuk ja kaas olgu tihe, lukk terve ning tuulutustoru koos kübara ja putukavõrguga.
- Kui kaevukaane alla on paigaldatud soojustusmaterjal, tuleb seda puhastada.
- Vahetu päikesepaiste käes olevas kaevus tõuseb temperatuur suviti väga kõrgele. Seepärast tuleb suveks kaanealune materjal eemaldada, et see ei muutuks bakterite kasvulavaks.
- Salvkaevu ümber tuleb rajada veelukk, mis hoiab ära vee sissevoolu maapinnalt.
- Salvkaevu konstruktsioonis tohib kasutada vaid selliseid tooteid ja materjale, mis on ohutud nii keskkonnale kui ka inimese tervisele.
- Kaevu sisemust tuleks visuaalselt kontrollida vähemalt kord aastas.
- Vee värvus, sade ja maitse annavad küll üldpildi vee kvaliteedist, kuid ei näita siiski võimalikku bakterioloogilist või keemilist reostust. Seetõttu on vajalik kord paari aasta jooksul võtta ka veeproov ja lasta seda laboris analüüsida.
- Salvkaevu remonttööd ja puhastamine on mõistlik ette võtta suvisel perioodil, kui põhjavee tase on kõige madalamal.
- Reostus võib kaevudesse sattuda omanike enda tegevuse(tuse) tõttu, kui salvkaevu ümbrus on jäetud hooldamata.

Omanik saab oma poolt ära teha nii palju, et vältida potentsiaalsete reostusallikate sattumist salvkaevu vahetusse ümbrusesse, jälgib visuaalselt salvkaevu olukorda, võtab regulaarselt veeproove

ja toimetab need laboratooriumisse ning vajadusel reageerib kiirelt reostuse tekkimisele. Kõik salvkaevud tuleks pärast rajamist või ümberehitamist desinfitseerida, kuna nende tööde tagajärjel võib salvkaevust võetav vesi saastuda.

Puurkaevude tehnilist seisukorda on visuaalsel vaatlusel keeruline hinnata, küll aga on selleks olemas professionaalsed meetodid. Mingil juhul ei tohi puurkaevu maapinnale ulatuv manteltoru osa olla nähtavate vigastustega ning kaev peab olema suletud kaanega.

Geofüüsikalised meetodid võimaldavad kontrollida puurkaevude konstruktsiooni, juhtides kaevu sonde, elektrilisi signaale või laineid.

Puurkaevuõõne videovaatlus võimaldab vaadelda puurkaevu sisemust ja nähtud salvestada.

Halvas seisus puurkaev - oht põhjaveele

Kaevuomanik on kohustatud konserveerima üle ühe aasta kasutusest väljas olnud puurkaevu. Samuti peab ta lammutama kasutamiskõlbmatu, põhjavee seisundile ohtliku või kasutusotstarbe kaotanud puurkaevu, kuna sellised kaevud on põhjaveele suureks ohuks.

Soovides pikalt kasutamata puurkaevu uuesti kasutusse võtta, tuleb korraldada kaevu puhastuspumpamine. Seda ka siis, kui puurkaev võetakse kasutusele rohkem kui neli kuud pärast selle rajamist.

Kui keegi leiab looduses mahajäetud ja ilmselgete kahjustustega puurkaevu või mis ei ole kaanega suletud, tuleks sellest teavitada Keskkonnaametit või kohaliku omavalitsuse üksust.

Samaaegselt kaevu asukoha valikuga oleks mõistlik kavandada ka reovee puhastamise süsteem - nii väldid kaevust võetava vee kvaliteedi halvenemist. Reovesi võib sattuda kaevu lekkivatest torustikest ja kohtkäitlussüsteemidest,

kuid bakteriaalne reostus võib pärineda ka heitveest. Ka kuivkäimla korral tuleks kasutada lekkekindlat mahutit. Kui soovitakse septiku või omapuhasti väljavoolu immutada maasse, siis peab selleks olema nõuetekohane imbväljak.

Salvkaevude ja madalate puurkaevude kasutamisel võib nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkondades põllumajanduslikku päritolu või rikkis kohtkäitlussüsteemidest tulev reostus jõuda mõningatel juhtudel vaid mõne tunniga. Sageli tuleneb mikrobioloogiline saastus inimese enda tegevusest – reoveepuhastit ei hooldata või tühjendatakse septikut perioodiliselt kas põllule või oma kinnistule.

Mida teha, kui kaevuvesi ei tundu õige?

Iseenesest ei ole kaevust võetav vesi steriilne, kuid mikroobide arvu määramine aitab hinnata ega vees pole haiguskitajaid. Kui mikroobide sissetung on tuvastatud, on tähtis võimalikud saastumise allikad kiiresti kindlaks teha ja võtta kasutusele meetmed olukorra parandamiseks. Kui on tunda joogivees kõrvalist maitset või on muid kaebusi, siis tasub pöörduda Terviseameti poole, kes annab nõu meetmete kohta, mida on võimalik võtta tervise kaitseks vee saastamisest tingitud kahjuliku mõju eest.

Alates 2018. aastast tegutseb hajaasustuse programm, mille raames on toetavateks tegevusteks muuhulgas ka majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine ja elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine. Selleks aastaks on toetuste vastuvõtmine lõppenud ja programm suletud, küll aga avatakse tuleval aastal programm taas.

Kes soovib kaevude salvkaevude ja puurkaevude ning nende hooldamise ja nõuete kohta rohkem lugeda, siis seda saab teha Kliimaministeriumi, Keskkonnaameti ja Terviseameti kodulehtedelt.

KUUPILT: Mulgi Reiv töi sügisessse palju värvikirevust ning pani Ritsu ujula üle pikkade aastakümnete tõeliselt elama. Foto: Egon Bogdanov

Foto: Egon Bogdanov

03
DETS

KELL
17.00

TÕRVA KESKVÄLJAKUL

Jõulumüsteerium “Valguse poole”

Advendiaja avamine ja
jõulupuul tulede süütamine

ETENDAVALD:

TANTSUKOOL
HOP DANCE

&

TÕRVA
LAULUSELTSI
SEGAKOOR

TÕRVA ON OSALINE XIII EUROOPA SAUNAMARATONIL

XIII Euroopa Saunamaraton Otepääl stardib 2024. aastal taaskord kahepäevaseks, seekord peetakse suur saunapidu 2-3. veebruaril Otepääl ja Tõrvas. Piiratud arv pileteid tuli Piletikeskuses müügile 13. novembril ja pileti hind meeskonnale on 159 eurot.

Euroopa Saunamaratoni põhi-start antakse 3. veebruaril Otepääl.

Päev varem, 2. veebruaril, toimub Tõrvas saunasõpradele peaproov, kus saunamaratoonlased saavad oma saunavormi põhivõistluseks proovile panna.

Euroopa Saunamaraton Otepääl on veebruarikuus toimuv lustlik orienteerumismäng saunade vahel, kus tuleb läbida etteantud ajal võimalikult palju kaardile märgitud sauna-

kohti. Võistkond on neljaliikmeline, vajalik on auto ja autojuhi olemasolu.

Nagu eelnevatel aastatelgi, valivad osalejad taas oma lemmiksauna ning saunaomanikud oma lemmikvõistkondi.

Lisainfo:

Ago Arro, tel. 523 5762

E-post: info@saunamaraton.com

MULGIMAA UHKUSE AUNIMEGA PÄRJATI KRISTI ILVES

Oktoobris toimunud Mulgi nädala kulminatsiooniks oli Mulgi Elamuskeskuses suur sügislaul, mille naelaks sai Mulgimaa Uhkuse tiitli väljakuulutamine. Kümneks selle aunime kandjaks sai mulgi keele õpetaja, mulgikeelsete raadiosaadete ja mulgikeelse ajalehe toimetaja Kristi Ilves Tarvastu kihelkonnast.

Kristi Ilves töötab Mulgi Kultuuri Instituudis mulgi keele ja kultuuri spetsialistina, õpetab mulgi keelt ja kultuuri Tõrva ja Tarvastu murderingis, Tartu Ülikoolis ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias, koolitab sel

alal Mulgimaa õpetajaid. Ta on ka maailma ainsa mulgikeelse ajalehe Üitsainus Mulgimaa ja mulgikeelse Tähekesse toimetaja ning ERR Mulgi uudiste toimetaja ja saatejuht. Peale selle on ta toimetanud hulga mulgikeelseid raamatuid, kutsunud ellu Mulgimaa muinasjuturaamatute sarja „Ämäriguuaa luu” ja loonud sisuosa mulgi lauamängule „Sõõr ümmer Mulgimaa”. Koos Alli Laandega on koostatud mitu mulgi keele töövihikut ja aabitsa. Juba üle kümne aasta kuulub ta mulgi sõnaraamatu töörühma. 2023. aasta kevadel ilmus Kristi Ilvese sulest raamat «Minu Mulgimaa. Rikkus ei ole häbiasi». Tänavu oli kandidaate rohkelt, kuid Kristi Ilves valiti suures üksmeeles.

Mulgimaa Uhkuse auhinda annab

Mulgi Kultuuri Instituut välja alates 2012. aastast. Auhinna eesmärk on tunnustada inimesi või organisatsioone, kes oma pikaajalise tegevusega on Mulgimaa pärandihoidjad ja väärtustavad mulgiks olemist ning on andnud oma panuse Mulgimaa heaks. Mulgimaa Uhkuse tiitliga tunnustatakse ka pikaaegset tööd mulgi murdekeele ja mulgi meele edasikestmise heaks, uut head algust oma keele ja meele ergutamisel või mõnda muud olulist tegu mulkide toetamisel ja Mulgimaa elu edendamisel.

SAMMUVÕISTLUSE VÕITJA KOGUS ÜLE MILJONI SAMMU!

Sügisene sammukogumisvõistlus Tõrva liigub! on jõudnud finišini!

Juba kevadel menukaks osutunud sammukogumisvõistlus oli sügisel eriti populaarne ning esikümnesse tulemiseks oli vaja koguda rohkem kui 500 000 sammu. 25. septembrist kuni 24. oktoobrini toimunud FitSphere äpi kaudu sammude kogumise võistlusest võitis osa 150 tõrvakat. Kuu ajaga kogusid tõrvakad kokku 28 328 316 sammu! Kevadel oli aga liikumisaktiivsus suurem – siis koguti kuu ajaga kokku 33 426 882 sammu.

Võistluse võitis Lea Plado, kes suutis ületada maagilise miljoni sammu piiri. Rahulikus tempos jalutades teeb see distantsiks ca 650 kilomeetrit. Ülekantud tähenduses võib öelda nagu oleks jalutatud Tõrvast Tallinnasse, sealt Narva

ning Narvast tagasi Tõrva. Meesest oli edukaim Andrus Abel, kes oli üldkokkuvõttes Tiia Kiusalaasi järel kolmas.

TOP10 kõige tublimat sammukogujat:

- Lea Plado 1 006 883
- Tiia Kiusalaas 818 058
- Andrus Abel 648 731
- Terje Purga 599 462
- Eve Anderson 590 367
- Aime Raidla 589 117
- Heleri Rebane 575 249
- Helen Raamets 569 664
- Ahti Tamm 536 032
- Gerli Päss 520 216

UUS KESKKONNASPETSIALIST ON JANE MÖLDER

Novembrist alustas Tõrva Vallavalitsuses tööd keskkonnaspetsialist Jane Mölder. Eesti Maaülikoolis maastikuarhitektuuri eriala lõpetanud Jane jaoks ei ole tegemist esmakordse kogemusega – aastatel 2001-2004 on ta töötanud Tõrva Linnavalitsuses keskkonna-

osakonna juhatajana. Vahepeale on jäänud töökogemused Valga Piirkonna Keskkonnakeskuses ja Valgamaa Omaavalitsuste Liidus keskkonnaspetsialistina.

Jane sõnul on meeldiv tulla tagasi kohta, kus on ootamas ees juba tuttavad kolleegid. „Mul on väga hea meel

olla Tõrvas tagasi! Kuigi igapäevaselt ma Tõrvas ei ela, pean end Tõrva patrioodiks ja põliseks tõrvakaks,” rääkis Jane. „Keskkonna teemad on mulle alati olnud südamelähedased ning uuel ametikohal soovin anda endast parima, et keskkonna valdkond oleks Tõrva tugevuseks.”

Jane eelkäija, eelmine keskkonnaspetsialist Terje Tomson otsustas võtta vastu uue tööalase väljakutse. Edu Terjele!

Janega saab võtta ühendust e-posti teel jane.molder@torva.ee ning telefonil 766 5318.

Kevin Reinberg võitis Pärnus

Spordiklubi Viraaž kergejõustiklased võistlesid laupäeval Pärnus Jüri Tamme karikavõistlustel vasaraheites.

Kevin Reinberg saavutas poiste U18 vanusegrupis esikoha tulemusega 49,75.

Tüdrukute U16 vanusegrupis võistlesid külalisvõistlejad Lätist ja kõik Eesti edetabeli 6 parimat heitjat. Kris Riin Veri saavutas tulemusega 40,99 teise koha. Maris Vessin oli seitsmes tulemusega 32,68.

TRADITSIOONILINE MÄLUMÄNG ALUSTAB HOOAEGA

Tõrva mälumängu uus aastakäik on tulemas ning I etapp toimub juba reedel, 17. novembril, algusega kell 19 Tõrva Gümnaasiumi aulas!

Kokku toimub neli vooru, millest arvesse lähevad kolm parimat. Järgmised voorud iga järgneva kuu eelviimasel reedel, vajadusel ja kokkuleppel mängijatega muul kuupäeval.

I vooru teemad: natuke haige; Audrey Hepburn; marjad; triod; piraatlus; Oskar Luts; teater, muusika, kino; sport; varia

Võistkondadest ja osalemisest andke märku tangsoo@riiska.ee, et korraldajad teaksid küsimuste printimisel arvestada! Võistkonnad kuni 4-liikmelised.

Autasustamine kahes kategoorias (täiskasvanud, noored) viimasel etapil veebruaris.

Mälumängu toetavad Tõrva Vallavalitsus ning Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp.

Küsimuste koostajad: Laine Tangsoo, Egon Ilisson, Arnold Looga.

VÕITLUSKUNSTIDE HARRASTAJAD OLID VÕIDUKAD

Eesti Muay Thai liiga tänavune hooaeg avati oktoobris ja Tõrva spordiklubi Golden South Gym eest olid võistlemas Birgit Leesment, Rolands Kozlovskis ja Rasmus Rästa. Kuna Birgiti esialgne vastane ei ilmunud kohale, siis tuli neil võtta vastu endast kaks aastat vanem sportlane. Siiski sai Birgit edukalt hakkama ning võitis raske matši kohtunike otsusega 2-1.

Rolands võitis oma vastast kindla otsusega 3-0. Rolandsile tõi edu kättega tabavalt tabatud löögid ja teravad low kickid. Viirushaigusest tingituna jäid olulised treeningud

tegemata, aga siiski suurepärase võit ja järjekordne edulamus. Viimasena astus ringi Rasmus, kellel oli tegemist debüüdiga. Rasmus sai võrdväärse vastase, kuid jäi ise liiga passiivseks ja kahjuks tuli vastu võtta kaotus kohtunike otsusega 3-0.

Rasmus sai hindamatu kogemuse osaliseks ja palju head tagasisidet, mille kallal tuleb tööd teha. Aitäh kõigile kaasaelajatele, treeningute läbivijatele (Kimmo Känd, Elton Pullerits, Rando Leesment, Jalmar Aru, Tõnis Nurmeotsa) ja eelkõige suur aitäh meie sportlastele.

VIIMANE VÕIMALUS SÜGISLEHTEDE ÄRAVEOKS TÕRVA LINNAS

Tõrva Vallavalitsus korraldab Tõrva linnas tasuta puulehtede äraveo ning viimane äraviimise kuupäev on 22. november.

Sügislehtede tasuta äravedamiseks tuleb kinnistuomanikel registreerida end Tõrva valla kodulehel asuva registreerumismvormi kaudu, kus tuleb märkida nii kinnistu aadress, äraveetavate lehtede kogus (kotti, liitrit) ja äraviimise kuupäev.

NB! Iga registreeritud kinnistu juures käiakse üks kord.

Anna enda sügislehtede äraveo soovist märku Tõrva valla kodulehel aadressil <https://kov.torva.ee/sugislehtede-aravedu>

AASTA PUITEHITISTE VALIMISEL TOODI VÄLJA MULGI ELAMUSKESKUS

Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit andis välja aasta puitehitise auhinnad ning Arcwoodi liimpuidu preemia pälvis Mulgi Elamuskeskus!

Žüriid võlus antud hoone puhul esmalt ideeline lahendus, kus ajaloolise talli ümber on liimpuidust raamide abil rajatud uus kaasaegne ruum. Vana ja uue kokkupuude on lahendatud väga peenetundeliselt ning tehniliselt kõrgel tasemel.

Nominentide seas oli ka Hummuli õppelaut, mille Agrone kinkis Hummuli lasteaiarühmale.

MAXIMA SULGES AJUTISELT TÕRVAS POE

6. novembril sulges Maxima Eesti oma Tõrva poe, mille soovib taasavada jõuludeks.

„Maxima poolt tellitud tehnilisest ekspertiisist selgus, et poe põrand vajab renoveerimistööd ja ilma selleta ei saa jätkata poes tavapärasel tööl, sh näiteks kauba väljapanemist. Olukorda analüüsides otsustati alustada töödega koheselt,“ ütles Maxima Eesti kaubandusosakonna juht Diana Gegelyte.

„Alustasime vajalike töödega 6. novembril ning loodame, et saame poe jõuludeks taasavada.“ „Teame, et sulgemisotsus tuleb meie klientidele ootamatult ning võib põhjustada ebamugavusi. Vabandame oma Tõrva klientide ees ning anname endast parima, et avada pood juba õige pea,“ lisas Gegelyte.

ARMASTATUD SPORDIHINGELE AVATI MÄLESTUSPINK

25. oktoobril avati Tõrva staadioni juures mälestuspink Rein Leppikule. Pink paigaldati Rein Leppiku tütarde eestvedamisel tema 69. sünniaastapäeval.

Esmalt loeti hingepalve ja pink sai õnnistuse ning seejärel said sõna võtta Reinu sõbrad ja endised kolleegid. Mälestusüritust jätkati Tõrva Kirik-Kammersaalis.

Rein Leppik oli armastatud sporditegelane ning Valgamaa

spordielu edendaja. Ta lõpetas Tõrva keskkooli ja Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna. Noore kergejõustiklasena jõudis Leppik Eesti noortekoondisse. Valgamaa sporditööd juhtis Leppik 1995. aastast, esmalt Valga maavalitsuse spordipeaspetsialistina, 2008. aastast aga Valgamaa Spordiliidu tegevjuhina. Valgamaa jooksu- ja kepikõnnisari kannab tänavusest aastast Rein Leppiku nime.

Tänuõnad pingi rajamise toetajatele: Tõrva vald, Heli Otti ja Tõrva vallahoolduse meeskond, Asfalditeenused, Ilmar Köverik, Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, JÕUD ja Tarmo Volt, Valgamaa Spordiliit ja Tiit Kattai, Auhinnapood, Võru Katariina kohvik, Leeri lillesalong, õpetaja Marge.

Tõrva adventikalender

1. detsember - Tõrva kino Koit. Tõrvakas olla on mugav, sest kõige uuemad filmid jõuvad kiirelt kohe kinno! Tõrva kino Koit on avatud nädalavahetuseti ning kinokavaga saab tutvuda lehel kinokoit.ee	2. detsember - Kaasiku talu loomaaed. Millal viimati kõrberebasele või genetile tere ütlesid? Tule ja tutvu erinevate loomadega Kaasiku talu loomaaias! Kontrolli üle lahtiolekuajad Facebookist: Kaasiku talu loomaaed	3. detsember - I ADVENT Ametlik jõuluootuse aja algus, mida tähistame kell 17.00 Tõrva keskväljakul kontserdi ja kuusel tulede süütamisega.	4. detsember - AT Spordiklubi. Tule trenni! Tee omas tempos jõusaalitreeningut või osale rühmatreeningutes - valik on sinu!	5. detsember - Tõrva Veemõnula kohvik. Kas teadsid, et kui soovid einestada või nautida tervistavat smuutit Tõrva Veemõnula kohvikus, ei pea sa vee- ja saunakeskuse piletit ostma. Oled oodatud!
6. detsember - Tõrva Raamatukogu. Pimedate talveõhtute parim kaaslane on hea raamat. Vali välja enda lemmik Tõrva raamatukogust!	7. detsember - Alen Veziko kontsert Lossispaas Wagenküll. Helge muusika ja romantiline miljöo karges talveõhtus.	8. detsember - Pubi Juudas. Mitmekülgne kultuuripubi on toonud tasemel muusikuid Tõrva juba aastaid. Sellel aastal toob jõulumõllu lähemale METSATÖLL!	9. detsember - Loomekohvik Jane. Pimedad talveõhtud on justkui loodud selleks, et parimate sõpradega veeta mõnus õhtupoolik hubases loomekohvikus, kõrval suupiste või kokteil.	10. detsember - II ADVENT. Viljandi kammerkoorid tulevad selleks päevaks Tõrva kirik-kammersaali, et jõulutunnet veelgi rohkem saaks!
11. detsember - Tõrva Veemõnula. Alusta jõuluootuse nädalat hommikuujumisega või mõnule pärast tööpäeva - lõõgastus on igal juhul garanteeritud!	12. detsember - Kohvik Läti Saatkond. Kohviku lahke ja hooliva pererahva juures on tore sõpradega aega veeta, kiirelt lõunatada või mõnda olulist sündmust tähistada.	13. detsember - Barclay de Tolly mausoleum. Kas ja millal käisid viimati Eesti ainukeses mausoleumis? Mausoleum on detsembrikuus avatud kolmapäevast pühapäevani kell 10.00–17.00	14. detsember - Kuutsemäe. Küll on mõnus - igati tasemel suusakeskus erinevate nõlvadega on Tõrvast vaid poole tunni autosõidu kaugusel!	15. detsember - Mulgi Elamuskeskus. Tule lustima kogu perega! Jõuluajal on Mulgi Elamuskeskuses veelgi rohkem näha kogeda.
16. detsember - Holdre loss ja Eesti Rahvuslik Klaverimuuseum. Kas pole vinge, et selline muuseum just Tõrva vallas asub?	17. detsember III ADVENT. Jõuluaeg jõuab veelgi lähemale mõnusa advendikontserdi saatel Tõrva kirik-kammersaalis.	18. detsember - Resto Wagenküll. Menüü on moodsalt tänapäevane, samas ei puudu ka ajaloolised lossile omased road. Tutvu menüü ja lahtiolekuajadega lehel wagenkull.ee	19. detsember - Tõrva Terviserajad. Kui lund jagub, siis suusad alla! Kui ka lumevaipa veel pole, on igati mõnus Tõrva Terviserajal jalutada ja võtta hetk enne jõulupidustuste algust.	20. detsember - Tõrva keskväljak. Millal viimati Tõrva keskväljakul lihtsalt jalutamas käisid? Keskväljak õhtusel ajal tulede säras on lihtsalt maagiline.
21. detsember Malmizza. Kui soovid tõeliselt autentset Itaalia köögi elamust, siis Malmizza on täpselt õige koht!	22. detsember - Tõrva Raadio. Just 22. detsembril alustab uut talvist hooaega piirkonna põnevaim raadio Tõrva Raadio! Kuula internetist torvaraadio.ee või sagedusel 90,0mHz.	23. detsember - Hummulu mõisapark. Jalutuskäik Hummulu mõisapargis on kui retk talvevõlumaale. Ideaalne koht, et võtta hetkeks aeg maha ja nautida loodust.	24. detsember - JÕULUVANATUUR. Nagu juba traditsiooniks on saanud, sõidab ka sel aastal jõulupäeval mööda Tõrva valda ringi jõuluvana, kel kaasas nii mõnigi üllatus!	25. detsember - loodusturism.ee Legendaarne jõulumatk Rubina soos ehk ületame liikudes "jõulupohmelli"!

KARJATNURME PÜSTITATI UUS KÕLAKODA

HEAD TÕRVA SOVHOOSI ENDISED TÖÖTAJAD!

Karjatnurme kogukond on näidanud ennast viimastel aastatel eriti teotahtelise ja aktiivsena ning vähe sellest, et korraldatakse talguid ja töötubasid, nüüd võeti kätte ja tehti valmis uus ja uhke kõlakoda.

Nimelt kirjutas Margit Kolju kevadel kohaliku omaalgatuse programmi projekti uue kõlakoja rajamiseks külaplatsile. Taotlus saigi positiivse vastuse ja seoses sellega saab Karjatnurme rahvas edaspidi nautida uut kõlakoda ning selle ees olevat tantsuplatsi.

Külaseltsi juhatuse liikme Riho Viitaku sõnul andis tõuke eelmise aasta jaanipäevapidu, mis sujus väga hästi ning sealt hakkas mõte kerima. „Tuleval aastal saab külaseltsi asutamisest 20 aastat ning kogukonnakeskuse loomisest 25, siis kindlasti on plaanis üks suurem avamisüritus selle puhul korraldada,” rääkis Viitak.

Eelmine esinejaid vihma eest kaitsev varjualune sai Viitaku sõnul valmis just külaseltsi asutamise paiku 2004. aastal ja too oli võrreldes uuega pisikene ehitis. „Juba toona saime teha edukat koostööd Skan Holzi Helmega nagu ka nüüdse kõlakoja rajamisel,” räägib Viitak, et toetajad oli seekord kõvasti.

Kuigi Karjatnurme külaseltsi hoog 2012. aastal veidi rauges, siis nüüd on taas tulnud terve küla kenasti toimetamistega kaasa ning ka Ala külaseltsiga tehakse koostööd. „Kui koos ehitada, siis on hea koos ka tehtud nautida ning selle eest hoolitseda,” räägib Viitak,

et tulevikuplaan oleks koos külarahvaga panna püsti lipuvardad ning teha ilus lõkkease. „Proovime vähesega hakkama saada ning raha võimalikult otstarbekalt kasutada. Hetkel näitab selline mõtteviis seda, et saame toetajatega ja oma jõudega ka piiratud vahenditega endale päris palju asju valmis tehtud,” kiidab Viitak panustajaid.

Kohaliku külaseltsi tänu läheb Skan Holz Helme AS, Valmap Grupp AS, Asfalditeenus OÜ, Kiwit Grupp OÜ, PinurWood OÜ. Kõik usinad töömehed: Riho ja Roland peredega, perekond Jaska, Arno, Aleksander, Kaido, Rain, Hargo, Mihkel ja kõik teised, kes enda hea sõna ja tegevusega projekti valmismisse kaasa aitasid.

Tänu meie kirjamehele Vello Jaskale on saanud meie kandi ajalugu mitmetes meenutustes kirja pandud nagu näiteks Pikasilla ajalugu. Valga KEKI ja Valga EPT, Hummulu ja palju muud.

Nüüd siis püüame taastada kolmekümne aasta taguse tegevuse lõpetanud Tõrva sovhoosi ajalugu ja palume kõigi asjaosaliste abi, et leida võimalust ja mahti kirja panna, mis veel meeles.

Oodatud on kõik mälestused ja kasvõi laste, lastelaste tegevused suvekuudel sovhoosi põllumaade peedi-kaali kõplamise kõplamistel, karjakäimistel jm. muud.

Ajalugu ei kao ja loodame kokku saada ühe ühise nimetaja all olev raamatu, mis meid kõiki toob tagasi noorpõlve ja jääb mälestuseks meie järglastele.

Vello Jaska 521 6160
Agu kabrits 5053639

TARTU 2024 KUTSUB KUDUMA

Euroopa kultuuripealinna aasta pole enam mägede taga ja seetõttu kutsub Tartu 2024 käsitööhuvilisi kuduma väliskülalistele kingitusi -

kultuuripealinna mustritega mütse, salle ja käpikuid. Valminud riideesemeid kingitakse 26. jaanuaril kultuuripealinna pidulikul avamisel osalevatele väliskülalistele.

Üleskutse tõstab esile ning näitab uhkusega väliskülalistele Lõuna-Eesti käsitööoskuseid. „Euroopa kultuuripealinn räägib Ellujäämise Kunstidest ja üks tahk sellest on eluks vajalike oskuste omamine ja järgnevatele põlvkondadele edasi andmine,” rääkis Tartu 2024 Lõuna-Eesti koordinaator Annela Laaneots. „Käsitöö on Lõuna-Eestis aukohal ning soovime näidata

Euroopale meie imeliste oskustega inimeste loomingut.”

Kudumeid hakatakse koguma novembrist ning neid saab Tõrva vallas tuua Tõrva Raamatukokku (Männiku 5, Tõrva). Esemele tuleb juurde lisada tegija nimi, vanus ning kohalik omavalitsus, et kingisaaja teaks, kes need kudus. Tartu 2024 premeerib osalejaid kinkekomplektiga, mis

sisaldab tänukirja, helkurit ning maitsvat šokolaadi.

Kultuuripealinna mustrid on sobilikud nii kudumismeistritele kui ka neile, kes veel vilunud nobenäpud pole. Kududa võib kõiki mustreid koos, saab ka valida vaid üksikud lemmikud ja neid töö sisse jäädvustada. Mustrid leiab Tartu 2024 kogumispunktidest. Neile kudumitele, kuhu ei ole sisse kootud Tartu 2024

mustrit, ömmeldakse äärele hiljem juurde väike Tartu 2024 märgis.

Valminud esemeid näeb oluliste väliskülaliste seljas 26. jaanuaril, mil Tartu linnas avatakse pidulikult Euroopa kultuuripealinna aasta.

Rohkem mustritest tartu2024.ee või Tõrva valla kodulehelt uudiste rubriigist, kus on ka viited kampaaniale ja kudumismustritele.

HOIDISTAMINE ON KUNST, MILLE KAUDU SAAB AIASAADUSI NAUTIDA AASTA LÄBI

Teve Rajamets

Hoidistamine on aas-
tasadu vana tehnika,
mis võimaldab säi-
litada toiduaineid
pikemaks ajaks ning
nautida nende maitset ja toitainete-
rikkust ka hooajavälistel perioodidel.
See traditsiooniline meetod on prak-
tiline ning pakub võimalusi erinevate
toiduainete pikemaks hoiustamiseks
- alates marjadest ja köögiviljadest
kuni mooside, konservide ning mari-
neeritud hõrgutisteni.

Hoidiste valmistamine on nende
tegijate jaoks palju enam kui liht-
salt toidu säilitamine. See on viis,
kuidas talletada peretraditsioone,
jagada neid järeltulevate põlvdedega
ja kogeda tõelist rõõmu klaaspurgi
avamisest. Iga marja- või köögivilja-
konserv, iga moosipurk ja iga mari-
neeritud hoidis kannab endas lugusid
minevikust.

Hoidistamine paneb aedniku
aastale maitstva punkti. See on suve-
kuumuses küpsenud ja valminud
heade maitsete purki või pudelisse
püüdmine. Hoidistatakse enamasti
enda ja oma pere jaoks, aga samas
korraldatakse ka näiteks parima
hoidise võistlusi. Antud loos proo-
vimegi jõuda tõeni, mis on hoidis-
tamise juures siis ikkagi nii paeluv,
et paljud inimesed seda aasta-aastalt
ikkա teeavad.

Omatehtud hoidis on kuldaväärt külakost

Alamõisas elav Ülle Parek on hoidis-
tamisega tegelenud kaua: „Algust sai
tehtud juba Vene ajal. Ise kasva-
tasime köögivilju ja marju ning
palju marju sai ka metsast toodud.
Tegime ikka kurki, salateid ja hapu-
kapsast ise ning ka kõik moosid sai
ise keedetud.

Praegu ka kasvatame hoidiste
 jaoks tooraine ise, marjad ja köögivil-
i tuleb ikka kõik oma aias ja kuigi-
palju ikka metsast ka- pohl, jõhvikas
ja seened.”

Pareki üheks lemmikuks on
kevade esimene rabarber, millest
saab naise sõnul väga head mahla ja
maitstvat rabarberikooki teha. Suvele
lähenedes paneb ta aga purki kurgid
ja tomatid mitmel erineval moel ning
erinevates marinaadides. Lisaks teeb
Parek purkidesse valmis supipõhjad,
eelistatult on borš ja seljanka,
mis paneb ilmselt ka paljudel luge-
jatel juba kõhu korisema. Sügisel
kasutab Parek palju kõrvitsat, millest
valmib nii salat kui ka püree. „Kõrvit-
sapüreed kasutan saiaainas ja

Ülle Juht (keskel) ei valmista ainult moose vaid ka maitstvaid kooke nende degusteerimiseks. Foto: Taagepera külaselts.

pannkookides näiteks, aga ka püree-
supis,” selgitab ta.

Käesolev aasta oli Pareki sõnul
kehv õuna- ja pirniaasta, aga kui
saak on parem, tehakse õunast-pir-
nist ka mahla. „Moosidest teeme
maasikamoosi, vaarikamoosi ja ikka
selle õige moosisuhkruga, siis tuleb
selline paksem ja mõnus. Paar aastat
tagasi avastasin, et vaarikas sobib
ülhasti jõhvikaga- tuleb väga hea
moos. Vahekorra peab igaüks ise
paika panema, kui magusat või haput
tahad, aga eks see on nii iga moosi ja
hoidisega, sest maitse on ju erine-
vad,” räägib Parek.

Üks tänuväärne kultuur on
Pareki arvates veel ebaküdoonia,
millest armastab ta näiteks mahla
teha: „Puhas ebaküdoonia vähe-
se suhkruga, ebaküdoonia-porgandi
mahl ja sel aastal sai hästi natuke
proovida ebaküdoonia-pirni mahla.
Kõik on väga head! Ebaküdoonia
suhkruga purgis on ka kaval, nii
hea tee juurde panna.” Lisaks sobib
Pareki sõnul ebaküdoonia ideaalselt
kõrvitsa juurde. Sel aastal proovis
naine ka ebaküdooniakrõpse teha
ning nendib, et tulid väga hästi välja
ja on super asenduseks kommidele.

Ülle Pareki sõnul on ise hoidis-
tamise juures suur pluss see, et saad ise
kontrollida, mida sinna sisse lisad -
ei mingisuguseid säilitusaineid.
Lisaks, kui on tooraine omast käest
võtta, tuleb ise tegemine ka odavam,
juurde peab soetama vaid suhkru ja
maitseained. Naisele meeldib ikka
igal aastal ka millegi uuega katsetada.

„Et hoidised õnnestuks, tuleb need
teha korralikult puhtast toorainest.

Tooraine tuleb pesta ja tükeldada kui
vaja ning ka purgid pesta. Mina kuumu-
tan praeahjus 100 kraadi juures, kaaned
samuti kuumutan ja vastavalt retseptile
siis toimetan edasi. Marju paneme ka
sügavkülma, talvel nii hea võtta,” räägib
Parek.

Hoidiste tegemine tuli omal ajal
Pareki sõnul nagu iseenesest. Kasu-
tati retseptiraamatuid ning küsiti
ka vanematelt ja tuttavatelt. Nüüd
on aga tema sõnul veel lihtsam, sest
kõike saab otsida internetist. Tuleb
vaid otsida ja katsetada. „Kuigi nüüd
on poest kõiki hoidiseid saada, siis
mina arvan, et peaksime ikka ise
neid ka tegema. Juba see tegemine
ja kogu see protsess on ju huvitav ja
nii tore on talvel keldrist või sahvri-
st omatehtud hoidised tuua ja neid
süüa. See on ikka hoopis teine asi
kui poest ostetud. Mulle nii meeldib
kellelegi ka külla minnes omateh-
tud hoidis kaasa haarata. Ei pea ju
kõike poest ostma, teeme ikka ise ka
midagi,” arvab Parek.

Ise kasvatatud eestimaised juurikad segunevad hästi erinevate vürtsidega

Paljudele tuntud bändimees ansam-
blis Nõõp Mairo Malm on ka kokka-
mises kõva käpp. Malm alustas enda
sõnul kokanduse ja hoidistamisega
juba aastakümneid tagasi ja seda
ikkа vanemate tarkuste ja näpunäi-
dete najal. „Nüüd kasvatan toor-
ained oma kasvuhoones ja väiksel
põllulapil. Kõik, mis ikka kevadel
maha paned, need ka sügisel purki
lähevad. Tomatid, kurgid, paprikad,
jalapenod, tšillid, kabatšokid ja muu

leiavad oma koha erinevates mari-
naadides nii magusates kui ka vürtsi-
sikes variantides,” räägib Malm.

Tema sõnul on tal välja kujune-
nud n-ö klassikalised hoidised, mis
on vanavanemate retseptide põhjal
tehtud, aga samas katsetab Malm
ka iga aasta uusi ja just vürtsikas
maitsestus on mehe lemmik. Tšil-
likastmed ja moosid, letšod erine-
vate koostisosadega. „Samuti meel-
dib punapeet erinevates variantides
nii marineeritud kui ka supi põhja-
dena ja salatitena. Kui ikka mets
seenekest ka annab, siis loomulikult
ka neid. Kui teha neid kõiki suure
huvi ja pühendumisega, siis polegi
muud hääd nippi, et kõik õnnestuks.
Õiged maitse, õiged kogused ja tule-
mus käes. Tänapäeval on lihtsam ju

kõike ka poest saada, kuid olen seda
meelt, et omatehtu vastu ikka ei saa.
Eks see on iga inimese otsustada, kas
ollakse poe või kodutehtud keemia-
vaba maitse poolt,” räägib Malm.

Kokandus on Malmi alati huvi-
tanud nii hoidiste kui ka igapäe-
vaselt köögis pottide ja pannide
keskel. „Südid, pasteedid ja rulaadid
ei puudu kunagi jõululaualt. Samuti
erinevad kalast valmistatud road.
Ainus asi, mis mulle ei sobi, on
taigna tegemine. See pole minu sõber,
nii et küpsetiste kallale ma ei lähe,”
räägib ta.

Hoidistamise armastus sai pärjatud auhinnaga

Mulgi Elamuskust eest vedav Ülle
Juht on samuti suur hoidistamise
ja looduses viibimise fänn, mille
käigus on ka hea võimalus hoidiste
 jaoks toorainet varuda. Hoidistami-
sega alustas ta umbes kümme aastat
tagasi. Alustamise tingis Juhi sõnul
asjaolu, et naine armastab ise väga
hoidiseid. „Tippu kuuluvad kurgid
ja seened.

Ja kuidagi on nii, et kui oled vana-
ema staatusesse jõudnud, siis see
on justkui iseenesest mõistetav, et
hakkad ka hoidistama,” räägib ta.

Kurke kasvatav Juht ise, aga veidi
väiksemas matus ehk talvevaru-
deks neist päris ei jätku. Seeni käib
hea meelega korjamas metsas ning
nimetab seda seeneteraapiaks, mis
rahustab, korraldab mõtteid ja samas
ergutab maitsemeeli. „Naudin kogu
protsessi. Korjamisest valmistami-
seni. Mets on lahke ja külluslik. Mulle
maitsevad seened ja ka minu sõbrad
peavad nendest lugu. Külla saabudes

Mairo Malmi on meist enamik näinud lavalaudadel. Foto: Ülav Neumann

Mulgimaa lipp sai kümme aastet vanas

Nagu joba kombes saanu, tähistedi 12. oktoobrel Mustla pääl Mulgi Majaka man üten Tarvastu gümnaasiumi kooliperege Mulgimaa lipu päevä. Sündmusel olli siikörd raasike rohkemb pidu vurhvi man, sest lipp sai kümneaasteses.

Päev akas pääle rongikäiguge Tarvastu gümnaasiumi iist Mulgi Majaka manu. Rongikäigun ast-seve kolme Mulgimaa omavalit-suse juhi, külälise, Mulgi Kultuuri Instituudi tüüteje, Tarvastu laste-aia Lepatriinude rühm ja Tarvas-tu gümnaasiumi koolipere. Kige ihen läits Tombi Märt torupillige.

Sel aal, ku rahvas all Mulgimaa ümni laul, vahet Tombi Märt Mulgi Majaka otsan Eesti lipu Mulgimaa lipu vastu. Eesti lipp akkap sääl jälle lehvmä Ees-ti vabariigi aastepäeväl.

“Täembe tähisteme Mulgi-maa lipu päevä. Kümme aastet tagasi õnnistedi siin lähiksel Tarvastu kirikun sissi lipp, mille värvi tähistev linaäitsme sinist, Mulgi kuvve musta ja valguse värvi valget. Punatse kaaruspaela viis sõlmi seove ütte Mulgimaa viis kihelkonda: Tarvastu, Elme, Paistu,

Joba ulka aastit koguneve mulgi 12. oktoobrel lippege Mustla pääle Mulgi Majaka manu.

Pilt: Meiesaa Paul

Alliste, Karksi,” kõnel päeväjuht Adamsoni Hardo ürajütuses.

Sõna saive Mulgi vanemb Visteri Kalle, Villändi vallavanemb Karu Alar ja Mulgi Kultuuri Instituudi juhateje kohus-

setäitje Rahneli Peeter, kes olli instituudi puult omavalitsustele kingituses toonu Mulgimaa lipu, et nii egän Mulgimaa kandin iki uhkeste lehvis.

Mulgikiilse lauluge kostit

rahvast Tarvastu gümnaasiumi mudilaskuur, keda juhatep Lil-lepuu Tiina. Tantsjit olli siikörd latsi pääl esieränis pallu, sest Tarvastu gümnaasiumi rahva-tantsurühmä astsive ütitse pun-

dige üles. Nuuri tantsjit õpeteve Vunderi Kersti ja Mägra Deena.

Aitüma kigile, kes mulke lippu pühäs piave ja saive aiga Mulgi Majaka manu tulla!

YM

Kümnendes Mulgimaa Uhkuses valiti Ilves Kristi

Porikuu 14. päeväl anti Mulgi Elämuskeskusen vällä kümnendes Mulgimaa Uhkuse auind, mille sai mulgi keele oidje ja õpeteje Ilves Kristi, kes om seni kige noo-remb selle aunime saaja.

Mulgi kultuuri oidas mitmel viisil. Om inimesi, kes koove sukke ja kirjave kirju, mes om mede iluste rahvaröövaste pääl. Selle man tule kirevesi lõngakeri vee-rete ja nii kirja om prilla kigile nätä.

Om aga viil üits viis, kudas oida mede kiilt ja perändit. Selle man tulep veerete sõna ja mõis-ta selle tähendust ja edesi anda sedä töistel. Kristi mõistap sedä tetä mulgi keelen väegä äste.

Om ta ju vällä mõtelnu ja papre pääle säaden mulgikiilse mängu, õppevihu ja õpperaa-madu lastele. Aastit om ta üten

miiskonnage tennü tuleveste põlvi jaos sõnaraamatut.

Temä sulest om tullu pallu väegä täpselt toimetet muinas-jutte, millest om saanu joba uhke mulgikiilne lugemine nel-län kihelkonnann. Oma täpse sil-mäge lövväp ta üles egä koma ja täpi, mes ei ole õige kotusse pääl.

Kristi abige om rükivalgust nännü ka väegä pallu luuleraa-matit. Mulgimaa latse saave joba seidse aastet lugede mulgi-kiilset Tähekest.

Kik sii om kirjutet kirjava-ra, aga egäpäevätselt om ta üits väsimede tüümesilind, kedä om nätä küll Tarvastun, Kullal, Tõrvan, Karksi-Nuian ku mujal Mulgimaal. Om ju kokku vaja kogude nii täate ja uudisse, mida kigile edesi anda. Ku päeväst jääp vähes, sis õhtuti saave temä õpetust Tarvastu ja Tõrva täis-kasunu inimese, kes om uvitet

mulgi keelest ja kultuuriluust. Mitmit aastit saave Mulgimaast täadust ka üliõpilase nii Villän-din ku ka Tartun.

15 aastet om Mulgimaa ini-mestel tänu temä nobenäppele võimalik lugede oma kodukee-len aalehte Üitsainus Mulgimaa.

Om arvate, et temä aäl om kige täätumb terve Mulgimaa pääl, sest sedä võip joba kahes-satõisku aastet egä nädäl Vi-kerraadiu mulgi uudiste saatet kullele.

Ei pelgä ta kõnelde raadiun egä televisioonin. Ku kõne all om Mulgimaa, sis juttu jakkup kavvebes. Om ju vaja tutvuste inimestel Mulgimaad. Ka neil, kes tuleve Mulgimaale küllä, säetes iki temä kõneleme. Ta täap ja tunnep nii süüke, luu-dust ku ka mulke tegemisi.

Selle täadmise om ta iluste kokku säaden raamatun “Minu

Mulgimaa Uhkus 2023 Ilves Kristi.

Pilt: Bogdanovi Egon

Mulgimaa. Rikkus ei ole häbi-asi”, mes sii aastet ilmavalgust näi ja mida saave nüid kik uvilise lugede.

Esi om Kristi ütelnü nii: “Mulgimaa om ainumas paik mailman, kus mia ole tõeste õnnelik ja periselt kodun. Sii om paik, kus mia tunne, et nii

inimese, luudus ku kultuur om oma ja toeteve miu. Miu mulgi keele oidje, edendeje ja õpeteje tüü om kah kudagi nagu esien-dest miu manu tullu.”

Om suur õnn, et Mulgimaal om sihande inime.

Laande Alli

Mulgimaa Uhkus 2016

Eesti söögiaakirjanigu ja pilvepäeviku kirjuteje käisive mulkel külän

Ku suvel ollive Mulgimaal käimän Eesti Pääkokke ühenduse liikme, sis sügüse olli kõrd söögiaakirjanike ja pilvepäeviku pidäjide kähen. 11. oktoobre ommuku jõud 15-liikmeline reisiselts-kond Riidaje küllä, kus Mäe-Koa kohvikun uutsive neid lahke pererahvas, söögikandi rojektijuht Liivsoni Leana, müügipäälük Rae Mae ja Ilves Kristi Mulgi Kultuuri Instituudist.

Kamban olli täädä-tuntu pilve-raamatu pidäjit, aakirjanikke, toimetejit, keda seop suur uvi (Eesti) söögi vastu.

Mäe-Koan pakuti reisilistel lämmit tiivett ja ommukuampsu. Mäe-Koda tegutsep Riidaje mõisa vanan piimäköögin ning nüüd piave iluste kõrda tettu majan kohvipuuti Soolätte Kaido ja Sootsi Marika. Uudises ollive neil näidate tiipärli ek suhkrukoore sissi paetet põdrakanepitii. Ku pärl kuuma vette panna, om sii omaette vaate- ja kuuldemäng. Perenaine olli küdsäten esieränis pehme pärmitainage pitsapiruku ja ää juustukoogi.

Kik osalise saive kingituses Ilves Kristi sulest tullu raamatu "Minu Mulgimaa. Rikkus ei ole häbiasi" ja autur jagas lahkest autugramme kah. Raasikse nallage and Ilves Kristi täädust Mulgimaast ja mede söögist.

Omaette toredus olli täpimajan käimine. Mäe-Koa pererahvas om sinna külaliste rõõ-

Söögiaakirjanige reispäevä sissi mahtusi Mulgi elämuskeskuse uvireis kah. Pilt om tettu äärbäni usse ihen.

Pilt: erakogu

mus vällä pannu tubade kaupatäpilisli söögiriistu ja muid asju. Kohe akati aruteme, kellel om siandsit asju omalgi kodun ja tullu vällä, et mõni esiki tarvitpe neid viil.

Viru talu kodurestun tervit tiilisi pääkokk Peebo Monika, kes kõnel oma Mulgimaale tulekust, kodurestu luumisest ja and mekki oma käsitsi tettu vatukomme.

Taagepera loss ja Wagenküll restu kostit reisilisi uhke lõunesöögige. Nagu Mulgimaale paslik, pakuti Mulgi putru paruni siapraege. Aakirjanikke olli terviteme tullu esiki tegevjuht, kes kõnel raasike Taagepera lossi aa-

luust ja sellest, kudas sellest sai Wagenküll spaa.

Järgmine piatus tetti Mulgi elämuskeskuse, kus kutsuti kik lustilisele äärbäni ja päämaja uvireisile. Elämuskeskuse kuunolekuruumin uut mekmist Shroomwelli ja Allikukivi veinimõisa kaup.

Morna Öne talun võtt meid vastu peremiis Gavronski Georg, kes and nallage pooles täädust Morna Öne talu tegemistest ja veinest. Lavva pääl uut ää veinikõrvane suupiste ja mekki anti kolme sorti veini. Sii esivärki veinitalu pakk aakirjanikele suurt uvi ja kohe akati aruteme veini mekmise, tegemise ja sorte üle.

Päevä viimäne piatus olli Popsi küük Abja-Paluojaal. Omanik Saare Sigrit olli lavva pääle toonu ääd ja parembet. Popsi kõogi kige minevemb kaup om lihapiiruka, mida küdsätedes päevän 800-1000 tükki. Pernaisel läits õnnes mõni kõrva panna ja nii osteti pikä kodutii pääle ütten. Järekkõrd leti ihen läits üle lustilises sõõris, sest oma kauba äärä ostan kunde näi pääle ostmist viil midägi põnevet ja ast uvveste järekkõrda.

Kodutii pääle pannive oma kaupä ütten Karu Kombucha, Pajumäe talu ja Shroomwell.

Reisi mõte olli tetä tutvust Mulgimaa ku söögikandige,

mekki süüki, näta mede inimesi, kotussit ja võimalusi. Osalise ollive reisi üle rõõmsa ja lubasive varsti Mulgimaale tagasi tulla.

Suur tänu kigile võõrustajidele, osalistele ja kõrraldejile. Mulgimaa tänäp ja oodap tagasi.

Mulgi süük – uus ja vana üttenkuun.

Eesti söögikant 2023 Mulgimaa rojekt aviteve rahage Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Mulgimaa Arenduskoda ja Eesti LEADER meede.

Liivsoni Leana

Mulgimaa söögikandi rojektijuht

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Keelekogukonna kogunive Mulgimaal

Mulgimaal Kopra talun sai 20.-22. oktoobreni teos Emakeele seltsi põlit-side keelde laager, millest saive pääle täiskasunu keeleinimeste osa kah perimus-kultuuri uvilise noore.

Oma kodukeele oidjit ja edesikandjit olli kokku tullu Kuusalust ja Kihnu, Mulgimaalt ja Võrumaalt, Muhumaalt ja Sõrremaalt, mujalt kah. Kääsk olli, et egä täiskasunu inime piap ütten võtma vähembelt üte koolinoore.

Mulgimaa iist ollive siikkõrd vällän Laande Alli, Ilves Kristi, Maling Helena, Laande Adelle, Marjak Piia ja Liiberi Robin.

Riidi, ku lõunesüük sai süüdu, Metslangi Helle Emakeele seltsist olli osalistel oma tervitusesõna ütelnu ja egäüits olli kah raasike endest kõnelde saa-

nu, ast ette ungari keeletäädlane Pomozi Péter, kes kõnel Ungari keelealast ja keelerikkuse oidmisest.

Ödaku tetti keelemänge, täädmistepruuve, lauleti ja mängiti poole üüni pilli.

Puulbe akas keelekogude tüükambrege, mille viis läbi Laansalu Tiina Eesti Keele Instituudist. Näta-kuulda sai, miand-sit keeletüüriistu meil om ja kudas neid tarvitpe. Peräst saive kik kokku tullu keelekogukonna oma tegemistest kah pikembelt kõnelde. Ilves Kristi Mulgi Kultuuri instituudist kõnel mulke keeletüüst ja nuur mulk Liiberi Robin sellät, kudas ja mesperäst temä mulgi keele äärä õpp. Robini ladus ja asjalik kõne rahva ihen akas nii mõnelegi silmä ja kõrva. "Umma põlist kiilt periselt vabalt kõnölöjit nuuri oll

Nuuri ja vähä vanembit oma keele oidjit olli Kopra tallu kokku tullu Eesti egäst kandist. Pildi pääl edimesen rian om Laande Adelle, Marjak Piia, Maling Helena ja Laande Alli.

Pilt: Ilves Kristi

vällä pandaq võrokõisil ja kihnlaisil. Tuu oll teedäq, et sündümisest pääle peris vabalt uma keele kõnölöjit latsi ja nuuri um miig põltsist keelekogokunnõst

parhilla kuigivõrdki viil õnnõ võrokõisil, haanlaisil ja kihnlaisil. Ja et mõni umakiilne nuur inemine um ka setodõl, ni et um olõmah ka üts kodavere keele

vabalt kõnölöja nuurmiis. A noq sai ma umas üllätuses teedäq, et ilmah um siski viil olõmah ka üts mulgi keele vabalt kõnölöja nuurmiis. Timä kotsilõ ütliq mulgiq, et tä um parhilla kim-mähe maailma kõgõ noorõmb mulgi keele kõnölöja," ütlet Jüvä Sullõv Võro Instituudist.

Peräst olli täädmistepruuv Eesti keelerikkusest ja puulbe ödak lõppi iki sanna ja üttenkuun laulmisege.

Pühäbe kõrrald Tartu ülikool keeletäädlane Praakli Kristiina noordekeele tüükambre.

Tore olli kokku ja tuttaves saia, oma muredest ja rõõmest kõnelde. Laagre lõpetuses jäi kõlame mõte, et ku me esi oma tilliksit kiili ei oia, sis ei oia neid kennigi ja ku perijet ei ole, sis ei ole kah perimust vaja.

Ilves Kristi

Oma keele oidjit ja kõnelejit olli Setumaale konverensile kokku tullu egäst Eesti veerest. Pilt: Sundelli Harri A.

Värskan peeti põlitside keelde konverenssi

Puulbe, 7. oktoobrel sai ve Setumaal konverensil “Kohes mi lää?” kokku Eesti põlitside keelde oidje ja edesikandje.

Tegemist olli 2019. aast jöulu-kuul New Yorgin ÜRO pääs-sambleel vällä kuulutet rahvus-vahelise põliskeelte aastekümne sarja sündmusege. Värskasse ollive kokku tullu pääle setude võru, mulgi, sörve, kihnu, koda-vere ja kuusalu rannakeele iist-kõneleje.

“Me kik olem vällän üte asja iist – sii om oma kiil, miil ja oma

maa. Ei ole ütte ilma tõisete,” üteli Seto instituudi päämiis Raudoja Ahto oma tervitusekõnen.

Kuulda sai mitut põnevet ettekannet ja kigi keelekante täädust sellest, miandse tevise man om nende kohalik kiil ja mida selle ääs tetäs. Laiembelt vaadeten saap keelekandi poolles jagade: üte, kelle mure om, et kõneldev ja õpetedev kiil iki õige oles, et koduden lastege oma kiilt kõneldes ja et sedä murdes ei nimetedes; ja tõise, kel ei ole ariligen kuulen, laste-aidun egä koduden enämb oma keele kõnelejit ja päätähtis om

nii perämise ütsiku kõneleje viil vällä otsi ja nende kiil üles võtta või kirjute.

Juttu olli kah sellest, et oman keelen kõnelemine ei ole moodun ja keskialiste põlvkond om oma keele kõnelemise iist nõuka-aal tubliste nahute saanu. “Sii om au küsimus. Setude ja võrukse om nii pallu oma asja aanu, a mesperäst sis kiil ei ole au sihen?” küsse Uiõ-Matu Mare Kihnust. “Kihnun om näituses vastupidi – sii om äbiasi, ku sa ei mõista kihnu kiilt kõnelde. Ja selleperäst egä mandriinime, kes siia eläme tulep, proovip kah

sedä kiilt õppi. Kihnu koolin om kigil kohustuslik õppi kihnu laulu ja tantsu edimesest kuni ühessande lassini.”

Konverensi kõrrald Seto Instituut üteli Tartu Ülikooli eetikakeskusege, konverenss olli osa Kultuuripäälinn Tartu 2024 põhiogrammist rojekti Tartu Maailmaülikool sihen.

Konverenssi saap Youtube-st järgi kaia nime all “Eesti põlitsidõ kiili konvõrents: kohes mi lää?”

Konverensil käis
Ilves Kristi

Kullal panti kapsta apneme

Porikuu om just paras aig, et kapsta apneme panna, sis om na jõulus parasjagu apus lännu ja rõmpsuve mõnusaste amba all. Et kik uvilise saas sedä vana kuntsi õpma tulla, kõrrald Mulgimaa Arenduskoda 17. oktoobrel Kulla leerimaja man tüükambre, kos ilmatu laar kapstit Laande Alli juhatus perrä tõnni lüüdi.

“Sii om üits mede Mulgimaa söögikandi ettevõtmistest. Kigepäält võtime kapsta, teime na iluste puhtas, riivsiime suure riivige, tampsime tõnnin kuni liim pääle tulli,” üteli Mulgimaa arenduskoa nõnamiis Palmi Erich, kes olli kapstatoe jaos kik riivi, nuia ja muu riista omaande pööniku päält vällä otsnu. Palm olli sii miis kah, kes kõva arja ja

kuuma viige kaits suurt maakivi puhtas küür – nii lätsive kapstide pääle vajotuses.

Kapstatoe iistvedäje Laande Alli sellät, et siamaani om egäl

puul kik aig Mulgi putru tettu, a mulkel om ju viil muid äid süüke kah, mida tules tegeme õppi. Ku kapsta om apus lännu, sis om laanin tõine tüükammer, kus

neist Mulgi kapsta valmis keedetes. Laande Allil olli ää miil, et kokku olli tullu paras punt inimesi, kelle kähen tüü läits ku lennäten. “80 kilu kapustit saime kate tunnige tõnni. Meil olli väige ää nuiamiis Tõnissoni Andres, kes kapuste nuiage kinni tamp. Miul olli üteli võet üits 1959. aastel vällä ant raamat ja säält lugesime raasike kapustetäädust manu. Ja muduki õige kapuste piave kah oleme – tihe ja vällä kasunu. Mede Säga-Aaviku talust tuudu kapuste ollivegi just sihandse.”

Mitme mihe jõuge tõsteti kapustetõnn kigepäält küüki ja mõne päevä peräst jahembese ruumi. Kui kavva piave kapuste apneme, sii olenes sellest, ku lämme kotusse pääl neid oida, lämnen lääp sii kähkumb.

Ilves Kristi

Ku kapuste saive tõnni, olli talgulistel aiga ütime pilt kah tetä.

Pilt: Liivson Leana

Mälumäng “Nupute vällä” sai ürgüse Kitzbergi gümnaasiumin

Mulgi nädäli keskaigan, porikuu 11. päeväl toimus August Kitzbergi nimelisen gümnaasiumin Mulgimaa põhikuule mälumängu “Nupute vällä” nellände uuua avavuur. Kohale olli tullu nelläliikmelise võistkonna Abja gümnaasiumist (kaits võistkunda), Alliste põhikoolist, Tarvastu gümnaasiumist ja August Kitzbergi nimelisen gümnaasiumist (kaits võistkunda). Küsimuse ollive kokku panden etteantu raamatide põhjal Mulgimaa raamatukogu tüütäje ja Ilves Kristi.

Edimese kotusse sai August Kitzbergi nimelise gümnaasiumi võistkond Mulke Unt, kedä juhendes õpeteje Vene Siret. Mängust võtve osa Marjak Piia, Einmann Helena, Laande Adelle ja Särev Anette. Kik õpilase ollive mälumängus äste ette valmistenu. Tõise ja kolmande kotusse välläselgitemises tuli küstä lisaküsimusi. Parempa vastusse and Abja gümnaasiumi võistkond Abja Mulgi, kelle tõi võistleme õpeteje Lõhmus-Erg Christi. Võistkunda kuulusiv Lindvest Emil, Saarman Grete-Liis, Kond Kiur ja Hunt Jaan-Joosep. Kolmande kotusse saavut Alliste põhikooli võistkond Murelased, kedä juhendes Merila Anneli. Oma täädmissi näidässive sellen pun-din Loid Alfred, Gaston Niikas, Pöder Anete-Ly ja Mehu Heili.

Suure tänuse kõrraldejel Kreevsi Maillel ja Mulgi Kultuuri Instituudil.

Rahage toet Eesti Rahva-kultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetemise meede.

Loit Hanna-Lauren

AKG uvijuht

Mulgi kiil: Laande Alli

Mälumängule ollive tullu päid murdma nellä kooli noore. Pildi pääl ihen om Kitzbergi gümnaasiumi võistkond Mulke Unt. Pilt: Loit Hanna-Lauren

Mulgi perimuskultuuri jaos saap jälle raha küside

1. detsembreni 2023 saap 1. rojekte kirjute Eesti Rahvakultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetamise meetmele 2024. aastate tegemiste jaoks.

Mulgimaa abinõu mõte om oida elun ja au sihen mulgi eluolu, kombit, tüüvõttit, kiilt ja muud kultuuri. Esieränis tähtis

om noore esivanembide keele ja kultuuri manu juhate ja roh-kemb inimesi mulgi kultuurige tuttaves tetä. Toetedes kah tege-misi vällänpuul Mulgimaad, ku nii aviteve Mulgimaa vaimupe-rändust oida ja edesi viia.

Raha saave küside Eesti ju-riidilise isiku, riigiasutuse, ko-haligu omavalitsuse üksuse või vüüsilisest isikust ettevõtje.

Kui pallu raha Mulgimaa pe-rimuskultuuri toetuses vällä an-das, saap selges pääle riigi-iilarve kinnitemist Riigikogun. 2023. aastate iilarve olli 122 389 eurut.

Uuri täadust aadressi päält rahvakultuur.ee/toetused/toe-tusmeetmed/mulgimaa-pari-muskultuuri-toetamine/ või tel 600 9165, e-post margit.sal-mar@rahvakultuur.ee

Nalla kah

Mulk läap kõrtsi ja õikap suureliselt: "Ettekandje! Tuu ki-gile vatuge veini! Miu kulul!"

"A sia olet siin ju ütsinde prilla," imestep ettekandje.

"Jah, mia tiia."

Kaits tüulist aave omavahel juttu.

"Mede ülemus läap vist mi-neme," ütlep üits.

"Kudas sa sedä täät?" imes-tep tõine.

"No ta kuts miu eilä ende manu ja ütelp, et me tüüteme üten viimätsit päevi."

Miis läap tohtre manu ja kai-bap, et ta sügelep üle kere.

"Kas sia iki mõset kah en-nest?" uurip tohter.

"Mõse iki, a sii ei avite – kuu aa peräst sügele jälle," kostap miis.

Läap miis kesküü paiku sur-nuaid ja näep säääl tõist miist.

"Kuule, lääme kateksi, mia pelgä kangeste," ütlep ta tõisele.

"No lääme."

Jövvave sis mihe ütenkuun surnuaia keskpaika ja tõine miis küsüp: "A mesasja sia sis õieti pelgät?"

"Surnit."

"Mitte ei saa aru, mesjaos meid pelläte," imestep võõras.

Kaits vanakest aruteve.

"Mia pelgä kangeste, et eräne avvan üles. Selleperäst ütli mia lastele, et mui tulep pääle surma ärä palute."

"A ahjun üles erände sia ei pelgä?" imestep tõine.

Piaaigu saa-aastene miis vaa-terp oma vana telefoniraamatut ja pobisep: "Uut telefoniraamatut om vaja, siin om kik juba surnu."

LASTE PERIMUSRING

Kelle jaoks? 4-10 AASTASTE LASTE JAOS (OODET OM KAH NENDE TORE VANEMBE)

Kunkottal? PAISTU RAHVAMAJA 2. KÕRRA PÄÄL PAISTU TEE 14, PAISTU, 69601, VIJJANDI MAAKOND

Kunas? EGÄ KOLMABE KELL 17.45 – 19.15

KÜSI TÄADUST MANU TEL 53094389 VÕI ELISE.KOPPEL@GMAIL.COM

III Pent Nurmekunna nimeline mulgimurdeline luule- ja jutuvõistlus

1. septembrest – 1. detsembreni 2023

Saata 1-5 märgusõnage varustet mulgikiilset luuletust või kuni kateleheküllelist juttu aadressi pääle mulgi@mulgivald.ee

või kuvääri sihen: Mulgi Vallavalitsus, Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja, 69403, Viljandi maakond.

Auinna om rahalise.

Noortel eri auinna.

Uuri täadust tel 5661 3433, Peeter Rahnel või peeter@mulgivald.ee

Lastele

Mikeperäst tammepuul kakenu lehe om?

Üitskõrd tahten vanapagan jumalet kiusate ja küsinu selle käest, kas sii mitti üttele väikest palvet kuulda ei võtas. Jumal vastanu: "Siu palve saap täidet kohe, ku tammepuul kik lehe maha pudunu ja ossa raagun om." Vanapagan rõõmust selle lubaduse üle mihe muudu ja uut pikisilmi sügüst. A lehe es taha tamme otsast suguki maha tulla.

Vanapagan mõtel: "Ei ole viga, mia ooda talveni, küll na sis lume ja külmäge kik maha puduneve."

Tali tuli, a lehe ollive iki viil tamme otsan, kuigi na küll jo kõlleten ja ärä kujunu ollive.

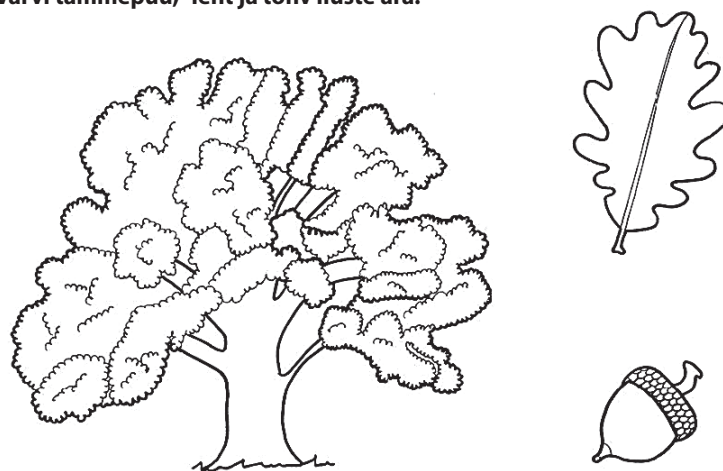
"Oot-oot," mõtel Vanapagan, "küll na enne kevädet iki maha puduneve."

Keväde tuli. Uvve lehe ollive jo kaunis suure, ku mineva-aas-tese lehe aigamüüdä maha satte-ve. Vanapagan näi, et ta tüssäte olli saanu. Irmsa vihage tormas ta tammepuu otsa, kisk ja rääp küüstege lehti, nõnda et tüki taga.

Selle märgis seisäp tamme-puu aast otsa lehin ja oiaterp oma kakutu lehtege egätütte va-napagane tigiduse iist.

E 3850/1 (2) < Karksi khk. - Ernst Kitzberg (?)

Värvi tammepuu, -leht ja tõhv iluste ärä!

Ruute sissi om ärä paetet 10 Mulgimaa mäge:

(Lilli) ANNEMÄGI, HÄRJASSAARE mägi, (Tarvastu) KULLAMÄGI, RUTU mägi, (Tarvastu) HIEMÄGI, (Loodi) PÜSTMÄGI, KINDRALIMÄGI, KÄRSTNA mägi, (Abja) MUSUMÄGI, RAUDSEPA mägi.

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

I	P	D	V	U	E	N	J	M	L	Ä	A
G	I	Ü	Õ	M	Ä	D	K	S	B	N	I
Ä	M	U	S	U	M	Ä	G	I	N	K	G
M	Ü	N	T	T	R	M	Ö	E	L	U	Ä
I	I	U	M	S	M	D	M	P	M	L	M
L	Ü	K	T	Ö	U	Ä	N	U	H	L	E
A	V	N	B	T	G	V	G	B	Ö	A	I
R	A	M	U	I	A	N	U	I	O	M	I
D	E	R	A	A	S	S	A	J	R	Ä	H
N	O	E	D	Ö	V	D	N	Ä	B	G	J
I	P	Ü	I	J	Ü	A	Ö	M	N	I	O
K	R	H	A	P	E	S	D	U	A	R	H

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna!

ÜLE MÄRT KADRI MAA KARJA OM ÜLE.

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne Üitsainus Mulgimaa

Aalehe välläandmist toeteve Eesti Ravakultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetamise abinõu, Tõrva, Mulgi ja Viljandi vald.

Toimetatus:

e-post: kristi@mulgimaa.ee

toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.

Ilmar Kõveriku kelder on täis head ja paremat ning sellest jagub pikaks ajaks.

on sõpradel ja headel tuttavatel ikka lootus, et ehk ta toob ka mõne purgi seeni kaasa. Seened on jõulukinkide lahutamatu osa,” räägib ta.

Juht ongi enda sõnul peamiselt seente ja kurkide hoidistaja, harvem tegeleb mahla, tomatite ja muude köögiviljadega. Retseptide puhul jääb Juht klassikaliseks ning järgib esimesi õpetusi, mis on saadud emalt ja vanaemalt. Kõige olulisem on naise sõnul aga kõike teha rõõmuga, siis on saavutatu maitsev ja kergesti omandatav. Armastus ja hoolivus on Ülle Juhi sõnul retseptuuri oluline osa.

Toidukultuur on sama oluline nagu iga teine kultuuri valdkond. Eestlased on läbi ajaloo olnud ratsionaalse mõtlemisega ja ikka mõtetega paar sammu ees. Et toidulaud oleks rikkalik ka talvel ja aastaringselt saaks perele pakkuda aiasaadusi ja metsast kogutut.

Kui üldiselt tegeleb Juht pigem kurkide ja seente hoidistamisega, siis on ta kokku puutunud ka moosidega ning käesoleva aasta augustis pälvis selle eest ka auhinna. Nimelt toimub igal aastal Taageperas moosipidu, kust kaugemalt ja lähemalt tulijad võtavad kaasa oma parima moosi, ning nende seast valitakse välja kõige maitksam. Võitja pärjatakse moosimeistri tunnistusega. Moosisimman toimus sel korral augusti alguses juba 15. korda, mis tähendab, et kõigi

nende aastate peale on ära degusteeritud umbes 200 kg moosi. Just antud konkursi käigus pälvis Ülle Juht oma murakamoosiga „Mulgi kuld” esimese koha. Teisele kohale tuli Silja-Irene Puksi mustsõstramoos ning kolmandale Ester Rehkli maasika toormoos.

Hoidistamine on suurepärane viis hooajaliste toiduainete pikemaajaliseks säilitamiseks. See aitab vähendada toidu raiskamist ning võimaldab nautida värskeid maitseid ka talvekuudel. Siin on mõned olulised aspektid, mis aitavad alustada hoidistamist oma köögis.

Kuidas hoidistada?

Põnevaid ja uudseid maitseid lisavad hoidistele maitseained: must ja valge pipar, vürts, kaneelikoar, sinepiseemned, vanillikaun, nelk, loorber ja tšillipipar.

Kasutage värskeid puuvilju ja marju. See aitab vältida ka hoidiste riknemist.

Kasutage kvaliteetseid maitseaineid. Terveid (purustamata) maitseaineid kasutatakse hoidistamisel kõige sagedamini. Need võib siduda marinaadi keetmise ajaks riidetüki sisse ning eemaldada enne purkide kaanetamist – see aitab vältida hoidistes kasutatud viljade tumenemist.

Suhkru kasutamine hoidistamisel pehmendab soola ja äädika maitset.

Väiksema suhkru- või soolasisaldusega hoidised on tervislikumad. Säilitage neid jahedas ruumis või külmikus.

Hoidiste pikaajalise säilimise võtmesõnaks on puhtus. Peske viljad ja marjad hoolikalt. Purgid, pudelid ja kaaned on soovitatav ka steriliseerida (keevas vees või ahjus).

Eemaldage keetmise ajal pinnale kerkiv vaht, et pikendada hoidiste säilivust. Just vahtu keeb kokku aineid, mis soodustavad käärimist.

Täitke purgid ja pudelid korralikult, et ei jääks tühja õhuruumi (õhk soodustab bakterite paljunemist). Suletud kuumad purgid ja pudelid jahutage kiiresti.

Kurkide marineerimisel peaks marinaadi olema vähemalt 1/3 kurkide kogusest. Kurgid säilivad paremini, kui neid enne hoidistamist hoida mõni tund kerges soolvees. Krõpsu ja värske maitse saate, kui lisate marinaadile küüslauku ja mädarõigast.

Hoidistamine ei ole mitte ainult praktiline viis toidu säilitamiseks, vaid ka suurepärane võimalus luua maitsevaid ja isikupäraseid maitseelamusi. Olgu selleks siis kurgisalat, õunamoos või tomatikaste, hoidistamine võimaldab kinni n-ö „kinni hoida” hooajalisi maitseid ja nautida neid aastaringsest.

Legendaarne kultuurivedur Ilmar Kõverik on vähemalt sama tegus ka hoidiste valmistajana. Mehe keldris on talve tulekut ootamas tuhatkond purki ja pudelit hoidiseid ning mahlu. “Kui lapsed väikesed olid, siis oli selleks suur vajadus, nüüd on see pigem harjumus,” räägib Kõverik, et aiasaaduseid tuli purki panna, kuna poest ei olnud lihtsalt toitu saada. Viie lapse isa teeb purki nii aedviljasalateid, kapsaid, kõrvitsaid, moose, seeni aga ka suppe. “Kui veel põllulappi pidasin, siis sai toorainet ka põllult, nüüd aiast ja metsast,” räägib Kõverik, et vahel harva tuleb ka toorainet kohalike pakkujate käest osta.

Retsepte ta ei vaata, sest need on tema sõnul liialt edevad, küll aga on ostonud poest huvitavaid tooteid, mida siis ise pärast kodus järgi valmistada. Oma hetkelemmikuks peab ta õunamarmelaadi valgest klaarist. “Kui juba tegemiseks läheb, siis korraga ikka mitukümmend purki,” räägib Kõverik, et paari purgi kaupa pole mõtet ette võtta. Kõveriku maitsevaid hoidiseid saavad maitsta ka Tõrva Kirik-Kammersaali külla tulevad esinejad, sest mees ei ole kitsi neid lahkelt külalistele jagama.

MÕNED HEAD RETSEPTID HILISSÜGISESSE:

Mädarõika hoidis (eriti hea gripihooajal)

200 g mädarõigast

300 g küüslauku

1 kg tomateid

soola

suhkrut

50 g (päevalille)õli

50 g 6% äädikat

Ajage mädarõigas, küüslauk ja tomatid läbi hakklihamasina. Maitsestage soola ja suhkruga ning lisage õli ja äädikas. Segage hästi läbi ning pange purki. Külmikus säilib kaua.

Marineeritud kõrvits

500 g kõrvitsat

500 ml vett

80-100 g suhkrut

6-7 tk nelki

2-4 tk kardemoni

1 kaneeli koor

8-10 spl veiniäädikat

Puhasta kõrvits seemnetest ja koorest ning lõika kuubikuteks. Sega vesi, äädikas ja maitseained. Tõsta kõrvitsakuubikud maitsestatud vette ja keeda 25 minutit. Kui tahad pehmemaid kõrvitsatükke, lisa äädikas 5 minutit peale vee keema minemist. Steriliseeri purk enne kõrvitsate kaanetamist. Sellest kogusest saab umbes 700 ml kõrvitsaid.

Klassikaline Toome salat

6 kg kurki

2 kg sibulat

1 kg porgandit

100-150 g hakitud värsket tilli

5 sl jämedat soola

2 sl suhkrut

4 sl 30% äädikat

200 g mahedamaitselist õli

Lõika sibulad ja kurgid (pool)viiludeks, porgand väikesteks kuubikuteks või poolviiludeks. Sega suures potis ülejäänud ainetega. Kata kinni ja lase jahedas ruumis 24 tundi maitsestuda. Kuumuta peaaegu keemiseni, seejärel hoia umbes 10 minutit nõrgal kuumusel (ära keeda!). Pane kuumalt steriliseeritud purkidesse. Kaaneta ja säilita jahedas.

Kuldne kibuvitsasiirup

2 kg kibuvitsamarju

2 kg suhkrut

2 sidrunit

vett

Pange marjad koos sidruniviiludega potti ning valage peale suhkrust ja veest keedetud siirup. Laske üleöö seista ning keetke tasasel tulel, kuni marjad on pehmed ja annavad mahla välja. Kurnake vedelik läbi sõela ning pange pudelitesse. Säilitage jahedas.

LOOVBUSS TOETAB VAIMSET TERVIST LÄBI KUNSTI

Triinu Reigo, LoovBussi tiimiliige

Sel suvel võis Kagu-Eestis mööda kihutamas näha valget 80ndate Volkswagenit, mis püüdis uudishimulike kohalike pilke. See buss oli täis värve, savi ja lõbusaid noori ning kandis külgedel "LoovBuss"-i kleeppe. Ühel päeval peatus selline buss ka Hummulis.

LoovBussi lugu algas juba talvisel ajal, kui kogunes kamp tüdrukuid, keda ühendas huvi vaimse tervise ning loovtegevuste vastu. Otsustades need kaks valdkonda omavahel ühendada, kirjutasime me kohaliku solidaarsusprojekti, mida rahastab Euroopa Liit. Projekti sisuks oli peamiselt

loovtöötubade korraldamine suvises Kagu-Eestis, mille raames õnnestus läbi viia viis vahvat koosolemist: Vana-Koiolas, Uue-Antslas, Lüllemäel, Mehikoormas ja Hummulis.

Meie töötoa eesmärgiks oli tutvustada osalejatele loovharjutusi, mille abil veidi endasse piiluda. Nende harjutuste juures on oluline protsess ja mitte tulemus. Ei pea omama mingeid spetsiifilisi oskuseid ja pole oluline, milline näeb välja lõpptulem. Mingit sorti loovus on meis kõigis olemas. Seda tõdesime ka ise erinevate inimestega kohtudes. Sel viisil kunsti loomine vähendab stressi ja ärevust. Seda

tõestavad ka teadusuuringuid, millest on selgunud, et kunsti tegemine vähendab kehas kortisooli taset. Kortisool on tuntud ka kui "stressihormoon", see on kehas vajalik, kuid pidev kõrge tase takistab organismi normaalset funktsioneerimist. See on vaid üks mitmetest loovtegevuste positiivsetest mõjustest vaimsele heaolule.

Töötube toimus eriilmelistes paikades. Vahel oli selleks mõni rahvamaja saal, vahel päikseline pargiserv ja vahel mõisatuba. Hummulis kogunesimegi Hummulis mõisas. Tutvusime, loksutasime oma loovust lahti lõbusa portreeharjutuse ning vesivärvidega ja

seejärel võtsime rahulikuma aja enda sisse vaatamiseks ruumilist savipilti voolides. Iga töötoa õhustik kujunes isesuguseks olenevalt ruumist ja sellesse sattunud inimestest. Hummulis tundsin ennast väga oodatult ja osalejate soe entusiasm andis hoogu ka mänglevale loovusele ja uutele taipamistele.

Arvatavasti kõlab "loovtöötuba" siiski paljude jaoks hirmutavalt, sest jääb mulje, et tuleb osata teha midagi n-ö kunstilist. Ka mitmete kohaletulnute jaoks oli tegemist millegi pisut ootamatuga ning võttis veidi aega, et sisse elada. Osalejate tagasiside oli aga väga positiivne ja tõi naeratuse näole.

Mõned mõtted osalejatelt: "Tulin väikese eelarvamusega, et kas oskan midagi teha. Tegelikult oli mõnus, rahulik kulgemine. Veidi mugavustsoonist väljas." "Sain rahuneda, hinge tõmmata, hetkes olla, ilma mõtlemata, mis asjad kõik tahavad tegemist." "Üllatav, vaba, mõnus olemine lihtsalt. Rikastav."

Seega inimesed, kes kohale jõudsid, tundsid ennast hiljem hästi ja olid tänulikud selle endale võetud aja eest. Kuna kohe-kohe on käes pime ja külm aeg, siis julgustame kõiki aeg-ajalt kas üheskoos või ka üksinda miskit mõnusa loovust äratavat ette võtma!

PUHKPILLIPOISID OLID PARIMATE SEAS

Thea Leitmaa

Tõrva Muusikakooli direktor

Oktoobrikuus toimus Kõrvekülas järjekordne David Otto Wirkhausile pühendatud Noorte puhkpilli- ja löökpillimängijate konkurss. Alates 2014. aastast on konkursi peakorraldajateks Priit ja Ele Sonn Tartust, Tartu Valla Muusikakool ja toetajaks Tartu Vallavalitsus.

Konkursi eesmärgiks on populariseerida puhkpillimuusikat, propageerida noorte seas puhkpillimängu ja muusikaharidust. Konkurss innustab noori esitama Eesti muusikat.

Osalejad on jagatud pillirühmadesse vanusegruppide järgi.

Esineja valmistab konkursiks ette 2 erineva karakteriga muusikapala, millest üks on Eesti helilooja looming. Kogu saatena kava esitatakse peast.

Konkursante hindab elukutselisest muusikutest ja instrumendiõpetajatest koosnev žürii, kes hindab asjatundlikult esineja muusikalisi oskusi ja lavakultuuri.

Žürii: metsasarv - Kreete Perandi,

Bert Langel, Uku Lelle, Jana Vagula, Lucas Pärn. Foto: Erakogu

Ele Sonn, Valdo Rüütelmaa; eufoonium - Kait Tiitso, Toomas Vana, Valdo Rüütelmaa; trompet - Märt Metsla, Neeme Ots, Valdo Rüütelmaa.

Konkursist võttis osa 180 puhkpilli- ja löökpillimängijat Tartust ja teistest Lõuna-Eesti muusikakoolidest.

Tõrva muusikakoolist osalesid:

Uku Lelle - metsasarv - II vanuserühm (11-12a) - III koht.

Lucas Pärn - eufoonium - II vanu-

serühm (11-12a) - III koht.

Esimest korda osales konkursil Sebastian Peri - trompet - II vanuserühm (11-12a).

Kõigi õpilaste õpetaja on Bert Langel ja kontsertmeister Jana Vagula.

Konkurss annab noortele muusikutele juurde uusi kogemusi. Konkurentide kuulamine innustab, lisab motivatsiooni pillimängu harjutamiseks ja edaspidi veel paremate tulemuste saavutamiseks.

HUGO õigusabi koostöös Justiitsministeeriumiga

Tasuta õigusnõustamine

Abi saamise tingimused:

- sissetulek kuni **1200** eurot üldküsimumustes
- sissetulek kuni **2000** eurot lapse õigusi puudutavates küsimustes
- lepingutasu 5 eurot
- 2 tundi tasuta, järgnevad tunnid 45 eurot/tund

Õigusnõustamise raames on võimalik **2 tundi tasuta õigusabi** saada **võlaõiguse, perekonnaõiguse, asjaõiguse, pärimisõiguse, tööõiguse, täitemenetlusõiguse, pankrotiõiguse ja korteriühistuõiguse õigusvaldkonda jäävate küsimuste osas**. HUGO esindused asuvad suurtemates linnades üle Eesti. Nõustamist saab ka videokõne ja e-kirja vahendusel

Registreeri nõustamisele numbril:
+372 6 880 400

Lisainfo HUGO õigusabi kohta on leitav õigusabiplatvormi HUGO.legal kodulehelt www.hugo.legal

HUGO.legal

KULTUURI- JA SPORDIKALENDER

- 16. november kell 19 Koit Toome akustiline kontsert lossispaas Wagenküll. Piletid müügil Piletitaskus.
- 17. november kell 16 Elmar Orava raamatu „Puhka hetkeks, rändaja“ esitlus Tõrva Raamatukogus.
- 17. november kell 19 Tõrva mälu-mäng 2023/2024 I etapp Tõrva Gümnaasiumi aulad.
- 19. november kell 12 kriidivärvi ja reljeefse mustri töötuba Ritsu külakeskuses. Osalus 32€. Vajalik ette registreerimine ritsukulakeskus@torva.ee
- 19. november kell 18 Estonian

Cello Ensemble kontsert Tõrva Kirik-Kammersaalis. Pilet 10€/15€ enne sündmust kohapeal.

- 24. november kell 19 kontsert-õhtusöök „Maitserännak Mulgimaal“ Mulgi Elamuskeskuses. Piletid müügil fienta.com
- 25. november Kadriõhtu valgusmatk algusega kell 17 Tõrva keskväljakult ahju juurest. Matka pikkus 7 km ja kestvus 2 tundi. Matkajuht Guido Kuum.
- 25. november kell 17 Riidaja kooli 190. aastapäev. Osalustasu kohapeal 25€.

- 25. november kell 19 Freddy Tomingas- akustiline kontsert loomekohvikus Jane. Piletid müügil fienta.com
- 26. november kell 12 advendipalli meisterdamise töötuba Ritsu külakeskuses. Osalustasu 25€. Vajalik ette registreerimine ritsukulakeskus@torva.ee
- 26. november kell 16 Igavikupüha-päev Tõrva Kirik-Kammersaalis.
- 30. november kell 18 iluaianduse koolitus Ritsu külakeskuses. Osalus 12€. Vajalik ette registreerimine ritsukulakeskus@torva.ee

- 2. detsember kell 18 Lilian Hindriksoni klaverikontsert Holdre lossis. Sisepääs muuseumipiletiga.
- 3. detsember kell 17 I adventi tähistamine Tõrva keskväljakul.
- 7. detsember kell 19 hubane talveõhtu Alen Vezikoga Lossispaas Wagenküll. Piletid müügil Piletitaskus.
- 8. detsember kell 21 Metsatõllu kontsert pubis Juudas. Pilet eelmüügist 15€, kohapeal 20€.
- 9. detsember – 10. detsember kell 10 Taagepera advendiaja külalalad.
- 10. detsember kell 11 Villahaldjate õpituba Ritsu külakeskuses. Osalus

25€. Vajalik ette registreerimine ritsukulakeskus@torva.ee

- 10. detsember II advent Tõrva Kirik-Kammersaalis.
- 13. detsember kell 19 Paul Neitsov x jõuluõhtusöök Malmizzas. Hind 55€.
- 15. detsember kell 19 vestlusõhtu Malluga loomekohvikus Jane. Piletid müügil fienta.com
- 16. detsember kell 18 Taulide pööria kontsert Torupillitalus.
- 16. detsember kell 19 jõuliupidu PS Troikaga Ala rahvamajas. Pilet eelmüügist 15€, kohapeal 20€.

ARVO-KÄRE TALUS ON SILMAILU JA HINGERÕÕMU

Vello Jaska

Kui Tõrva vallas asuvast Jõgeveste külast kilomeetri jagu paremale sõites Väikese Emajõe poole pöörata ja smaragdrohelise metsaga ääristatud kuplilisel teel õige pisut edasi liigelda, hakkab peagi paistma maaliline Arvo-Käre talu.

Talu omanikud Arvo ja Ene Viks ning nende poeg Ergo on selle ajaloolise Eesti talu kaasaegseks turismitaluks välja ehitanud ja kujundanud.

„See talu kuulus minu tädi mehe vanematele. Ehitatud 1926. aastal. Seda tõendav aastaarv on raiutud maja nurga peal olevale kivile. Kui tädi mees suri, läks talu minu tädi Venita kätte. Lapsi nende peres polnud. Kui ebaseaduslikult ära võetud varade tagastamine tuli, loobus tädi talust minu kasuks,” heitis Arvo Viks pilgu möödunudle.

Soov lapsepõlvradadele naasta

Peremees rääkis, et tal on veel kaks venda – Ilmar ja August.

„Lapsena olime kõik siin talus. Käisime karjas, korjasime marju, rohisime peenraid. Igal vabal hetkel käisime aga looduskauini Väikese Emajõe ääres kalal. Tegelikult ei lubatudki enne jõe äärde minna, kui meile antud tööd tehtud said,” meenutab peremees Arvo.

Aga põnevaid hetki on tal meelde jäänud teisigi. „Kord leidsin talvisel koolivaheajal siitsamast lähedalt mõõga. Tegime mõõgale uue puidust käepideme, aga ühe naela ots oli pikemalt välja jäänud. Kord hakkasime siis seda terariista pilduma, kuid seesama välja ulatuv nael jäi kindasse kinni ja mõõga

Arvo ja Ene Viks pulmapäeval koos pulmaautoga.

teravik sööstis mulle jalga. Oli kohutavalt valus ja verd tuli mis hirmus. Tõrva arst Pruler õmbles haava kinni. Pika-peale valu taandus ja haav paranes, aga arm on praeguseni näha,” räägib Arvo lapsepõlveseiklustest.

„Kui meie ema suri, jäime kõik tädi hoole alla. Siin me elasime kuni täisealiseks saamiseni, siis läksid vennad oma teed. Mina aga hakkasin talus tegutsema, sest tädil olid loomad ja sellest johtuvalt tuli käia loomi talitamas, nende heina tegemas, küttepuid varumas jne. Kui ma 1973. aastal Enega abiellusin, hakkasime juba kahekesi siin tegutsema,” jätkas Arvo meenutuste radadel käimist.

Vahepeal tuli mehel muidugi käia Vene sõjaväes aega teenimas, kuid kroonuaeg ei suutnud kustutada noormehe hingest soovi lapsepõlve radadele naasta. Ja nii see järjepidev töö Käre talus algas.

„Aeg-ajalt käisime ka minu kodus Koikküla lähisel Lepa talus töötamas, kuid siin oli tegemist rohkem. Ja nii kujuneski see talu meie põhili-

seks elu- ja tegevuskohaks,” täiendas perenaine Ene varemõeldut.

„Mingil ajal kasvasime teravilja, kartuleid, köögivilju ja pidasime kanu. Kuid hull aeg oli. Endal traktorit ega muid põllutöömehesid polnud. Samas ilmnes üha enam, et mägise maa peal on põllumajandusega tegelemine mõttetu. Kombainid ei läinud mäest üles, kaapisid ja pöörasid kõik segamini. Enamik töid tuli teha käsitsi. Naabrid käisid abis küll ja mingit saaki tuli ka, kuid teisalt olid turustamise tingimused tol ajal väga piiratud, nii et müüa ei saanud midagi. Kõik, mis maast üles võtsime, kasutasime ise ning jagsime sõpradele niisama laiali.”

Teisalt ei saanud ka metsa teha, sest sealsed Emajõe-äärased puud olid II maailmasõja ajal toimunud lahingutest pommi- ja mürsukilde täis. Saekaatrid lihtsalt keeldusid palke materjali lõikamiseks vastu võtmast.

Kartulite võtmisel ja kivide korjamisel on pererahvaski mõne mürsu või granaadi peale satutud. Aga

saatus on nii hoidnud, et kellegagi mingit õnnetust juhtunud ei ole.

„Algul oli siin vana maja, päevi näinud laut, puukuur ja rehehoone. Nende seinad olid nii mädad, et võis vabalt läbi vaadata. Aeg oli siinsetele hoonetele ja kogu ümbrusele sügava jälje jätnud. Lisaks mainitule oli sõjajärgne elu väga vaene,” räägib peremees keerulisematest aegadest.

Ajalooline paik

Kui tädi Venita 2007. aastal suri, sai Arvo talu omanikuks.

„Sellest ajast hakkas pihta järjepidev töö. Kolm aastat oli üks suur lammutamine.

Sest vanad hooned tuli maha võtta ja vundamendikivid kokku vedada.

Siis mõtlesime, et kuna linnas on korter olemas, võiks siia ainult suvekodu teha. Et selles looduskauini kohas vabadel hetkedel puhkamas ja energiat kogumas käia.

Aga siis hakkasid tuttavad ütlema, et miks te seda imeilusat loodust ja kogutud tehnikat rahvale näitama pole hakanud. Seda ajaloolist kohta, sõjatandrit, sillerdavat Emajõe ja muinasjutulist maastikku peaksid teised ka nägema. Sellest lähtuvalt saigi 2012. aastal võetud suund turismile,” ütlesid vestluskaaslased.

„Siia kuluvad meie päevad ja aastad. Tööl pole otsa ega äärt. Oleme kõik pidevas tegevuses. Teeme ise oma elu raskeks. Aga kuskil pole öeldud, et elu peab kerge olema. Süda on rahul, kui midagi jälle tehtud saab, kuid alati tahaks rohkemat. Külastajate tänusõnad innustavad veelgi rohkem püüdma. Õhtul hilja koju minnes keerlevad peas mõtted, millega hommikul alustada. Isa hoolitseb tehnika eest ja tegeleb mesilastega, iluaedade ja lillepeenarde eest kannab hoolt ema. Teda nimetatakse naljatamisi rooside kuningannaks,” selgitab perepoeg Ergo.

Arvo-Käre suvemaja valmis 2015. aastal. Praegu ehitatakse juurde köögiosa.

„Püüame ikka areneda, laiendada ja rahvale mugavusi luua. Kõike seda oleme teinud kolmekesi. Ergo õde on Saksamaal, vend elab Valgas ja käib noortegruppidele vanade tööriistadega puidu töötlemist, vihtade valmistamist ja muud praktilist õpetamas. Kuid pere kõrvalt on raske rohkemaks aega leida,” märkis Ene.

„Suviti rassime ikka südaööni. Kuid siin töötades jõud mitte ei raue, vaid tuleb üha juurde. Õhtul voodisse minnes võib olla kuitahes väsinud, kuid hommikul on uut jõudu ja energiat küllaga, nii et võib jälle tööle pihta panna. Endal ilus vaadata ja teistel ka,” ei varjanud peremees rõõmu tehtu üle.

Külalisi igast valdkonnast

Arvo-Käre talu vaatamisväärtustega on käinud tutvumas väga palju rahvast. Tehnikahuvilisi on päris noortest eakate inimesteni. On nostalgiat ja äratundmisrõõmu. Sõjandushuvilised saavad aga vaadelda lahingutest jäänud haavu, mida aeg ja loodus pole suutnud ravida.

On käinud ülemaailmse Lions klubi korraldatud noortelaager, kus noori kolmekümnest eri riigist. Suviti peetakse firmade suvepäevi ja pulmapidusid, tihtipeale käivad pensionäride grupid. Korraldatakse noorkotkaste ja koduütarde laagreid. Vanade veoautode kokkutulek on samuti talu maadel toimunud.

„Paljud huvilised Inglismaalt, Ameerikast, Aafrikast, Soomest ja mujalt on meieni tee leidnud. Suur rõõm on olnud võõrustada rahvast üle maailma. Ja suhteliselt palju Eesti avaliku elu tegelasi on käinud. Nende hulgas Martin Herem, Sirje Potisepp, Tarmo Loodus, Margit Sutrop ja paljud teised. Õpilaste grupid on väga põnevad. Noored poisid ja tüdrukud tunnevad huvi kõigi ja kõige vastu. Nende päralt on takistusriba, vibu- ja õhupüssist laskmine, paadiga Emajõel sõitmine jne. Isegi köietõmbamine ja kotijooks tekitab elevust, kui võistlusmoment sisse pöimida.”

Samas lisas Ergo, et tal on mõttes luua väike muuseum või vanavara õpituba.

„Rahvas on meil nähtuga alati rahule jäänud. Tagasiside on olnud positiivne. Ja kui kiidetakse, on stiimulit üha paremini teha ja edasi areneda,” ei väsi Ergo parema tuleviku nimel pingutamast.

Grupid, kes soovivad Arvo-Käre talu külastada, võivad ühendust võtta Ergo telefonil 5340 5495.

„Me ei oska ära öelda. Tuleme alati vastu ja näitame ikka, mis meil siin on,” tunnistab Ergo.

Tõrva valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku ja arutelude tulemused

Tõrva Vallavalitsus korraldas 10.07 -11.08.2023 Tõrva valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku. Avaliku väljapaneku kestel oli igal isikul õigus avaldada planeeringu kohta arvamust. Eriplaneeringu väljapaneku järgsed avalikud arutelud toimusid 19. septembril

Mulgi Elamuskeskuses ja 20. septembril Tõrva Kultuurimajas. Aruteludel tutvustati eriplaneeringu protsessi ja avalikustamisel oleva dokumendi sisu, avalikustamise käigus laekunud arvamusi ning vastati kohalolnute küsimustele. Avaliku väljapaneku jooksul esitati 11 kirja, pärast avaliku väljapaneku lõppemist lisandus 4 arvamus-

kirja. Oma seisukohad dokumentide täiendamiseks või planeeringuprotsessis edaspidi arvestamiseks esitasid Maa-amet, Muinsuskaitseamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Keskkonnaamet, Transpordiamet, Terviseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Kliimaministeerium, Elering AS, Riigimetsa Majandamise Keskus, Sarapiku OÜ, Läti Keskkonnaamet ning kaks eraisikut.

Esitati seisukohti tundlike liikide esinemise kohta eriplaneeringuala piirkonnas ja nendest tulenevaid kitsendusi. Tehti ettepanekuid müra hindamise, uuringute ja keskkonnamõjude hindamise osas. Juhiti tähelepanu dokumentide vormistamise osas. Avalikul arutelul tõstatati küsimusi kohaliku kasu teemadel, tuuleparkide tehniliste tingimuste osas, müra ja selle hindamise osas.

Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis vajalikud muudatused. Kõigi laekunud ettepanekute ja vastustega saab tutvuda valla veebilehel <https://kov.torva.ee/eriplaneering>. Täiendav info torva@torva.ee

Huvihariduse toetustest Tõrva vallas

Huvihariduse ja huvitegevuse toetus on suunatud Tõrva vallas elavatele 7-19aastastele noortele ja on mõeldud huvihariduse ja huvitegevuse toetamiseks.

Tõrva valla huvitegevuse ja -hariduse toetuse liigid on:
1) huviringide ja -hariduse tegevustoetus;
2) võistlustel ja konkurssidel osalemise toetus;
3) väljaspool Tõrva valda huvitegevuses ja -hariduses osalemise ja transpordikulude toetus.

Huviringide tegevustoetus
Tegevustoetust saab taotleda Tõrva valla territooriumil huviharidust või -tegevust korraldav eraõiguslik juriidiline isik ja Tõrva Vallavalitsuse hallatav asutus.

Tegevustoetust saab taotleda juhul, kui huviharidust või huvitegevust pakutakse 7 – 19- aastastele rahvastikuregistri andmetel Tõrva valla elanikele.

Tegevustoetust saab taotleda uue huvitegevuse või huvihariduse ringi käivitamiseks või olemasoleva huvitegevuse või huvihariduse ringi edasiarendamiseks järgmistele tegevustele:
1) osalustasu vähendamiseks;
2) vajalike õppevahendite ja inventari soetamiseks;
3) huvialaringi tegevuse laiendamiseks sh teenuse mahu kasvatamiseks;
4) juhendaja transpordikulude katmiseks piirmääraga 50 eurot kuus;
5) võistlustel ja konkurssidel osalemiseks transpordikulude piirmäär aastas 500 eurot;
6) juhendajate töötasude katmiseks piirmääraga 25 eurot kontakttund. Juhendajale töötasu määramisel lähtutakse sarnase töö keskmisest tunnisastust;
7) juhendaja koolitustasude katmiseks piirmääraga 300 eurot aastas.

Võistlustel ja konkurssidel osalemise toetus
Toetust saab taotleda rahvastikuregistri andmetel Tõrva valla elanik,

Tingimused ja vormikohased taotlused ja tegevuskavad huviringide tegevustoetuste puhul tuleb esitada vallavalitsusele hiljemalt 30. novembriks 2023. Vormid on leitavad valla kodulehelt. Täidetud taotluse palume saata digiallkirjastatult e-posti aadressile [torva\(at\)torva.ee](mailto:torva(at)torva.ee) või tuua paber kandjal Tõrva Vallavalitsusse (Kevade 1, Tõrva linn).

kes on vähemalt 18-aastane või alla 18-aastase aastase noore puhul tema seaduslik esindaja laagrites ja võistlustel (turniiridel, konkurssidel festivalidel vms) osalemiseks.

Toetust saab taotleda osalustasu, transpordi, majutuse ja toitlustuse kulude katmiseks. Toetuse maksimaalseks suuruseks osaleja kohta on:
1) 60 eurot Eestis, väljaspool Tõrva valda;
2) 100 eurot Läti Vabariigis;
3) 200 eurot Eesti lähiriikides (Leedu Vabariik, Soome Vabariik, Rootsi Kuningriik);
4) 300 eurot kõikides teistes riikides, mida pole eelnevalt nimetatud.

Võistlustel ja konkurssidel osalemise toetuse maksimumsuurus ühe isiku kohta aastas on 500 eurot.

Väljaspool Tõrva valda huvitegevuses ja -hariduses osalemise ja transpordikulude toetus

Toetust saab taotleda rahvastikuregistri andmetel Tõrva valla elanik, kes on vähemalt 18-aastane või alla 18-aastase noore puhul tema seaduslik esindaja juhul, kui Tõrva vallas samasuline või samal tasemel huvitegevus või -haridus ei ole kättesaadav.
• Transporditoetuse piirmäär on 40 eurot kuus.
• Osalustasu katmise toetuse piirmäär on 25 eurot ühes kalendrikuus.
• Toetust määratakse ühe huviala tegelemiseks.

Pakendiga või ilma? Peaasi, et materjal raisku ei lähe!

Eestis tekib igal aastal ca 200 000 tonni pakendijäätmeid. Pakendite kasutamine on paratamatu, kuid selleks, et me loodusele oma tarbimisega liiga ei teeks, saame ise palju ära teha. Üks neist otsustest on eriti oluline – kuhu paned sina oma pakendid.
18.–26. novembrini tähistatakse üleeuroopalist jäätmetekke vähendamise nädalat, mille fookuses on tänava pakendid. See on hea aeg, et mõelda ka ise läbi oma pakendikasutus ning liigiti kogumise harjumus. Ehkki enamus kaupa tuleb poest pakendis ning seda me vältida ei saa, on siiski võimalik anda oma panus, et maailma vähem prügi tekiks. Näiteks saab tanklas ja kohvikus osta juua-süüa kaasa oma topsi või karpi. Ka osa kauplusi pakub võimalust kaalutavat toitu oma anumasse osta. Pakendijäätmete tekke vähendamisel pole ükski pingutus tühine, sest iga kasutamata jäänud tops või karp

aitab säästa loodusressursse, millest need valmistatud on. Igal aastal tekib ühe inimese kohta Eestis keskmiselt 160 kg pakendijäätmeid. Piltlikult öeldes katab niimoodi pakendeid täis prügikotidega ära kahe korvpalliväljaku suuruse pindala. On kurb tõsiasi, et kolmandik sellest ei jõua isegi pakendikonteinerisse, vaid hoopis segaolmejäätmete hulka ja sealt edasi põletusahju või prügimäele. Pakendikonteinerisse liigiti kogutud jäätmed aga suunatakse ringlusse. Eestis tehakse plastijäätmetest graanuleid, millest saab omakorda toota näiteks lambilüliteid, pistikuid, aga ka klaasvilla ja flüüsi. Kui prügi jääb liigitamata ning inimene paneb kõik kokku segaolmejäätmetesse, siis sealt ringlusse võetavat materjali üldjuhul kätte enam ei saa. Pakendijäätmete kogumisel ja käitlemisel on mitmeid kitsaskohti ning seda pika ahela igas etapis. Paari aasta tagune

jäätmevaldkonna uuring näitas, et jäätmeid ei koguta liigiti, kuna kodus või prügimajas pole selleks piisavalt ruumi ning pakendite kogumiskonteinerid asuvad kodust liiga kaugel. Alustada tuleb algusest ja viia jäätmete sortimiseks vajalikud konteinerid kodudele võimalikult lähedale. Lisaks biojäätmetele saab tulevikus ka pakendijäätmeid ära anda juba koduükselt. Plaan on oluliselt tõsta jäätmete prügilasse ladestamise tasu ning muuta kallimaks ka jäätmete põletamise, et ringlussevõtt oleks soodsam. Sellega tõusevad jäätmeարved neil, kes vaatamata mugavatele tingimustele siiski sortida ei soovi ja annavad endiselt ära üksnes segaolmejäätmeid. Nii saab süsteem õiglasemaks, sest loome rahalise eelise neile, kes kodus sorteerivad. Loe lisaks: kliimaministeerium.ee/pakendid ja <https://kliimaministeerium.ee/ewwr>.

DETAILPLANEERINGU KEHTESTAMISE TEADE

Tõrva Vallavalitsus teatab, et 19.10.2023. a korraldusega nr 2-3/2023/482 kehtestati Internaatkooli kinnistu ja selle lähikümbruse detailplaneering. Detailplaneeringu eesmärk on Tõrva vallas Kirikukülas Internaatkooli kinnistu jagamine elamumaa, ärimaa, üldmaa ja neid teenindava transpordimaa kruntideks. Kruntidele ehitusõiguse määramine, juurdepääsude ja liikluskorralduse lahendamine, tehniliste kommunikatsioonide lahenduse ja paiknemise, haljastuse ning heakorrapõhimõtete määramine. Planeeringuga nähakse ette 9 elamumaa krunti, 2 ärimaa krunti, 4 üldmaa krunti, üks üldmaa/tootmismaa krunt ning 5 transpordimaa krunti.

Planeeringuala hõlmab Internaatkooli, Kalda, Lossiplatsi ning osaliselt ka Staadioni, Väike-Pokardi, Lille ja Pokardi katastriüksusi. Planeeringuala suurus on ligikaudu 8,8 ha.

Planeeringualal kehtiva Helme valla üldplaneeringu kohaselt on käesoleva detailplaneeringu ala kõrvalmaanteeäärne osa kuni koolikompleksini

määratud perspektiivseks elamumaaks. Koostatava Tõrva valla üldplaneeringuga on planeeringualale määratud pere- ja ridaelamu maa-ala, pere- ja ridaelamu- ning korterelamu maa-ala, kaubandus-, teenindus- ja büroohoone ning tootmis- ja logistikakeskuse maa-ala ning haljasala maakasutuse juhtotstarbed. Tegemist on üldplaneeringukohase detailplaneeringuga.

Planeeringule koostatud KSH eelhinnangu kohaselt on planeeringuga kaasnevad mõjud eeldatavalt väikesed ning jäävad planeeringuala ulatusse, ei kahjusta inimeste tervist ega vara, ei põhjusta keskkonnas olulisi pöördumatuid muudatusi ega ületa eeldatavalt piirkonna keskkonnataluvust. Detailplaneeringu lahenduse elluviimisega kaasneb eeldatavasti positiivne sotsiaalne ja majanduslik mõju, mis aitab ellu viia üldplaneeringuga seatud arengueesmärged.

Kehtestatud detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda Tõrva valla veebilehel (<https://kov.torva.ee/detailplaneeringud>).

VAJALIKUD NORRA JA EESTI SÕPRUSSUHTED

Arvo Lasting

Oktoobrikuu eelviimasil nädalavahe-
tusel tähistas Norra
sõpruskond meie
soojade suhete 30.
aastapäeva. Tõrvas ja Helmes mäle-
tame Byneset' koguduse esimest sõp-
rusvisiiti 1994. aastast. Sõprussuhete
juhiks on Norra poolt olnud Ann-
Elin Slettahjell koos oma abikaasa
ja pastori Audun Berg Slettahjelliga.
Ühtaegu on nad korraldanud sõprus-
suhteid mõnede diakoonia, sotsiaal-
ja hoolekande asutustega Eestis ja
seda tegelikult kauemgi.

Seekord jõudsid kutsutud eest-
lastest umbes kümnekond külast
Norrasse kohale. Esindajad saabusid
Hiiumaalt, Tapalt, Tallinna meto-
distikogudusest, ka näiteks Narva
Halastuskeskusest. Pühapäeval
jumalateenistusel ütles Narva Halas-
tuskeskuse tervitused norrakatele
Olesia Derkach ning ka annetused
koguti Narva heategevuse toetuseks.
Pühapäevane armulauaga jumalatee-
nistus toimus seekord Bergi palvema-
jas. Jutlustas Helme koguduse õpetaja.
Armulaua teenis kaasa Byneset'

diakon Unni Taraldsen. Jumala-
teenistusele järgnes pikk tervituste
aeg. Pika ürituse jooksul jõudsime
lõunaks süüa kohaliku kombe järgi
valmistatud ühepajarooga ning kohvi
ja kooki. Publik jaksas üheskoos veeta
neli kuni viis tundi. Küllap peami-
selt eakamale põlvkonnale, ligi sajale
osavõtjale, pakkus see lausa meeleolu-
kat ajaviidet.

Laupäeva õhtul kogunes Spon-
gdali uude koolimajja veelgi arvu-
kam osavõtjaskond. Uus koolimaja
on valminud umbes 7 aastat tagasi.
Koolimaja vastab oma uute võimalus-
tega kaasaegsetele soovidele. Uus suur
aula võimaldab korraldada mugavalt
mitmesuguseid üritusi. Meie kohtu-

misüritusele leiti esinema Trond-
heimi eestlaste rahvatantsurühm
Trondheimi Trollid. Nemad esindasid
sel õhtul nooremapiolset põlvkonda.
Laulu kuulsime kohalike juurtega
professionaalsetelt esinejatelt, kuul-
salt džässlauljalt Solveig Slettahjellilt
ning ooperihäälselt Harald Björköilt.
Sõnavõtte ja kõnesid jätkus siingi
lausuda, pikemalt rääkis Runo Lille-
asen, kes oli kohale sõitnud pealinna
kandist. Neljatunnise ürituse vahel
vajasime mõistagi pausi kohvi ja
koogiga, et paljude sõpradega vabal
viisil tervitusi ja uudiseid vahetada.

Meie sõprussuhete veerandsajan-
dist on valminud ka raamat, esialgu
norrakeelne, mida üritustel müüdi.

Kuigi raamatu koostamiseks saat-
sime Eestist meiekeelseid meenutusi.
Tõlketööl on olnud aktiivne Piret
Purdelo-Tomingas. Byneset' kogu-
duse ajalehele kirjutasid seekord
sõprussuhetest artikli Auduni vend
ja vennanaine John ja Olga Elisabeth
Slettahjell.

Norra sõbrad tunnevad, et nendel
on heameelne vajadus ikka meid
toetada, ja küllap püüame sõprust ja
tuge jagada vastastikku. Nii soovi-
takse Helme ja Byneset' koguduste
vahelist sõprussidet jätkata, nagu
teisigi kahe maa ja rahva vahelisi
kontakte.

TEATED

- 19. nov kl 11 jumalateenistus Helme kirikus.
- 26. nov kl 11 igavikupüha jumalateenistus Helme kirikus.
- 26. nov kl 14 igavikupüha jumalateenistus Taagepera kirikus.
- 1. dets kl 11 Luterlik hommikupalvus Helme kirikus kohvilauaga.
- 3. dets kl 11 I adventi jumalateenistus Helme kirikus.
- 10. dets kl 11 II adventi jumalateenistus Helme kirikus.
- 10. dets kl 14 adventiaja jumalateenistus Taagepera kirikus.

Kontaktandmed:

- Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Helme Maarja kogudus
arvo.lasting@eek.ee; 5249654; 7633340.
Swedbank a/a EE512200001120082428.
Kirik avatud K-N kl.10-13.
- Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Taagepera Jaani kogudus
Swedbank a/a EE842200221013466795.
- TÕRVA MISJONIMAJAS jumalateenistus P, 19. nov ja 3. dets kell 15.
Küsimuste ja vastuste õhtu neljapäeviti kl 18.
- TÕRVA IMMAANUELI KOGUDUS, torva@kogudused.ee
telefon 5170101; panga a/a 884204278621942100.

Antti Leigri Hiiumaalt, Audun Berg Slettahjell ja Kjellrun Skagseth Kolås.

KEVADE KESKUSE ARVUTIPOOD

*Arvutite hooldus ja remont

*Uued ja kasutatud arvutid

*Kaamerate paigaldus

Kauplus avatud E-N 12:00-17:00

Väljakutsed E-N 9:00-12:00, R 9:00-17:00

info@silverarvuti.ee või 5015282

*VHS digitaliseerimine

*Paberfotode digitaliseerimine

THKK müüb

Hall lepp 65-70 €

Must lepp 67-72 €

Kuiv küttepuid 30 cm 80-85 €
50 cm 77-82 €

Tel: 56 51820

• OSTAN: korter/kinnistu ca 40 000 €. Tel: 5834 2879

RAO METALL on rohkem kui 10 aastase ajalooga ettevõtte, kes
ostab neljas Eesti paigas kokku vanametalli.

TASUTA vanametalli käru kaheks tunniks.

Tõrva teenindusplats

E-R 9-16

L 10:00-14:00

P Suletud

Kontakt +372 5300 5356

raometall@gmail.com

www.raometall.ee

OSTAME PÕLLU - JA METSAMAAD

OLEME SUURIM ERAMA OMANIK
VALGAMAAL JA TEGUTSENUD ÜLE 25 AASTA!

ANTS ERIK | ☎ 50 91 575

METSATERVENDUSE.EE

OSTAME METSAKINNISTUID,
KASVAVA METSA RAIEÕIGUST,
PÕLLUMAAD KOOS METSAGA

+372 515 6858
info@forestreserves.ee
www.maa.ee

TEHASEPOOD

VOODID, MADRATSID, DIIVANID
TÖÖSTUSE IO, TÕRVA

OLEME NÜÜD AVATUD!

E-R

08:00-16:30

Info +372 5538480

Sime Beds

Puurkaevud

Maaküte

Veesüsteemid

Biopuhastid

Septikud

Mahutid

KONTAKT

www.PUURVESI.ee

Info@puurvesi.ee

+372 5566 2032

+372 5569 4310

Terminalis jääb **RAHA ROHKEM KÄTTE!**

Küsi kütusepakkumist juba täna!